

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
ENERGY REGULATORY OFFICE
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU

GODIŠNJI IZVESTAJ

2007

Priština
Mart, 2008

REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ZYRA E RREGULLATORIT PER ENERGJI
Rruga/Ulica "Hamdi Mramori" nr./br. 1
1000 Prishtine, Kosove
tel:+381 (0) 38 247 615 lok 101
Faks: +381 (0) 38 247 620
E-mail: ero-ks.org

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
ENERGY REGULATORY OFFICE
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU

GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2007

**Pristine
Mart, 2008**

UVODNA REČ

U ovom izveštaju za 2007. godinu prikazan je pregled glavnih radova i aktivnosti Regulatornog ureda za energiju (RUE), rukovodećeg Borda i njegove tehničke službe. U daljem tekstu prikazana su zapažanja, podaci i rezultati zasnovani na sveobuhvatnoj analizi aktivnosti u energetsom sektoru na Kosovu, i to razvoj tržišta i javnih službi u ovom sektoru. Ovde je prikazan i finansijski izveštaj u vezi sa realizacijom budžeta Ureda za 2007. godinu. U izveštaju su prikazani i tehničko-ekonomski podaci u vezi regulatornih aktivnosti u sektoru.

RUE koji je osnovan 2004. godine u skladu sa zakonom o energetsom regulatoru ima značajnu ulogu u transformaciji energetskeg sektora, u funkcionisanju regulisanog i konkurentnog tržišta, u regulisanju energetskih preduzeća koja imaju monopolski položaj, izdavanju radnih licenci učesnicima na tržištu i nadziranju tržišta i nosilaca licenci.

RUE se finansira iz sopstvenih prihoda i iz taksi koje prikuplja od nosilaca licenci. Budžet RUE odobrava Skupština Kosova. U toku ove godine uprkos dovoljnim prihodima, RUE ima ograničeni budžet za finansiranje svojih aktivnosti, posebno su smanjena sredstva namenjena za kategoriju plata i dnevnica. Ovo smanjivanje je izazvalo velike probleme zbog odlaska velikog broja profesionalnog osoblja RUE i teškoće u pogledu regrutovanja novog osoblja sa posebnim iskustvom u regulatornoj oblasti.

U toku 2007. godine RUE je uspešno završio poslove i odgovornosti utvrđene zakonskim propisima koji regulišu konkretne aktivnosti u oblasti energetike, kao i pomoćnim propisima koji su proistekli iz ovih zakonskih propisa. Urađena je i usvojena većina pomoćnih propisa predviđenih relevantnim zakonom; obezbeđen je dobar zakonski osnov za otvaranje energetskeg tržišta. Objavljeni su novi uslovi za dobijanje statusa kvalifikovanog potrošača i stvoreni su uslovi za dalje otvaranje tržišta energije.

RUE je poseban značaj posvetio saradnji sa relevantnim ministarstvima vlade Kosova, sa parlamentarnim odborom Skupštine Kosova i sa UNMIK-om, u pogledu koordinisanih aktivnosti koje se odnose na sprovođenje strategija i politika u energetsom sektoru. RUE je radio na izradi nacрта pravilnika za davanje odobrenja za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju energije i na donošenju adekvatnog zakonskog okvira za korišćenje obnovljivih izvora energije i za zajedničku proizvodnju. Značajnu tehničku pomoć za ostvarivanje ovog cilja, kao i za povećanje kapaciteta osoblja pružili su donatori AER, USAID i Svetska banka.

RUE je nastavio saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama u regulatornoj oblasti, kao što su: Evropski regulatorni savet za energetiku (CEER) i Regionalno udruženje energetskih regulatora (ERRE). RUE je aktivno učestvovala u

procesu osnivanja Regulatornog odbora energetske zajednice (ROEZ), kao i u njegovim radnim grupama, u skladu sa Sporazumom o energetske zajednici jugoistočne Evrope (SEZJE).

U toku ove godine nastavljeno je sa licenciranjem aktivnosti u energetske sektoru, naročito na snabdevanju/trgovini električnom energijom. Sledeća važna aktivnost Ureda bila je praćenje nosilaca licenci da bi se utvrdilo da li su njihove aktivnosti izvršavane u skladu sa uslovima izdate licence, sa ciljem poboljšanja nivoa usluga i sigurnog snabdevanja potrošača.

Po prvi put je urađena revizija cena i određivanje novih tarifa za električnu energiju na osnovu tarifne metodologije. Ove tarife su razdvojene i zasnivaju se na troškovima proizvodnje i usluga i na postepenoj eliminaciji međusobnih subvencija između kategorija potrošača i njihovoj pristupačnosti za potrošače.

Poseban značaj je dat oblasti zaštite potrošača kroz praćenje energetske preduzeća, ispitivanjem konkretnih žalbi potrošača u vezi sa uslovima i kvalitetom usluga snabdevanja energijom (merenje, fakturisanje, neovlašćeno korišćenje energije itd.)

RUE u kontinuitetu objavljuje odluke koje su važne za javnost putem elektronskih i štampanih medija. Aktivnosti, izjave, novine kao i važni događaji u vezi sa trgovinom energijom svakodnevno se ažuriraju na internet stranici RUE.

S poštovanjem,

Dr. Ali Hamiti

Predsedavajući Borda

UVOD	i
SPISAK SKRAĆENICA	ii
POGLAVLJE 1: OPŠTE INFORMACIJE O REGULATORNOM UREDU ZA ENERGIJU KOSOVA.....	8
1.1 Zakonski osnov i mandat RUE	8
1.2 Organizacija Regulatornog Ureda za Energiju i ljudski resursi.....	8
1.3 Poslovni plan.....	13
1.4 Godišnji finansijski izveštaj RUE.....	13
POGLAVLJE 2: DONOŠENJE REGULATORNIH PROPISA	16
2.1 Aktivnosti u vezi izrade i usvajanja pomoćnih propisa.....	16
2.2 Aktivnosti u vezi licenciranja i praćenja licenciranih operatora.....	16
2.3 Informisanje javnosti	18
2.4 Odluke Borda RUE u toku 2007godine	18
POGLAVLJE 3: DEŠAVANJA U ENERGETSKOM SEKTORU	19
3.1 Aktivnosti u energetsom sektoru	19
3.2 Tržište električne energije	20
3.3 Proizvodnja i troškovi proizvodnje električne energije	22
3.4 Uvoz i izvoz električne energije	26
3.5 Gubici u elektro-energetskom sistemu Kosova	28
3.6 Aktivnosti na određivanju tarifa za električnu energiju	30
3.7 Sektor gasa na Kosovu	38
3.8 Sektor centralnog grejanja	40
3.9 Aktivnosti oko daljeg razvoja projekta Kosovo - C.....	48

POGLAVLJE 4: ZAŠTITA POTROŠAČA	50
4.1 Zakonski i regulatorni osnov	50
4.2 Zahtevi i aktivnosti u vezi rešavanja sporova.....	51
POGLAVLJE 5: SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA	57
5.1 Saradnja sa domaćim institucijama i organizacijama kao i učešće u različitim komisijam	57
5.2 Međunarodna saradnja i učestvovanje na sastancima organizovanim u okviru sporazuma o energetske zajednici jugoistočne Evrope	57

SPISAK SKRAĆENICA

KPA	Kosovska poverenička agencija
EAR	Evropska agencija za rekonstrukciju
KBK	Konsolidovani budžet Kosova
RIO	Regulatorna imovinska osnova (RAB-Regulatory Asset Base)
OPPL	Odeljenje za pravne poslove i licenciranje
DMK	Odeljenje za zaštitu potrošača
RUER	Regionalno udruženje energetske regulatora
TEF	Tim za energetske finansiranje (Energy Financing Team)
EGL	Elektrizitats Gesellschaft Laufenburg
OEPS	Operator evropskog prenosnog sistema (European Transmission System Operator)
EMS	Elektro mreža Srbije
ERGEG	Evropska regulatorna grupa za električnu energiju i gas
GWh	Gigavat čas
HC	Hidrocentrala
HSE	Holding Slovenske Elektrane
PIS	Privremene institucije samouprave
KEK	Kosovska energetska korporacija
KESH	Albanska energetska korporacija
OPST	Operator prenosnog sistema i tržišta na Kosovu
VKOK	Vladina komisija za operativne kodekse
NKRM	Nezavisna komisija za rudarstvo i minerale
KNQ	Kompanija za centralno grejanje
KW	Kilovat
KWh	Kilovat čas
EZJE	Energetska zajednica jugoistočne Evrope
MEF	Ministarstvo ekonomije i finansija
MER	Ministarstvo energetike i rudarstva
MŽSPP	Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje
MRSS	Ministarstvo za rad i socijalno staranje
MW	Megavat
MWh	Megavat čas
PPCK	Ponderisana prosečna cena kapitala (Weighted Average Cost of Capital - WACC)
NURKKU	Nacionalno udruženje regulatornih komesara za komunalne usluge (National Association of Regulatory Utility Commissioners - NPRUC)
NERA	Međunarodna kompanija za ekonomski konsalting (NERA Economic Consulting)
CG	Centralno grejanje
JCG	Jedinica centralnog grejanja
NP	Nije primenljivo
JKP	Javno komunalno preduzeće
JP	Javno preduzeće
SP	Stopa povraćaja

NOPST	Nezavisni operator prenosnog sistema i tržišta
OS	Operator sistema
OPS	Operator prenosnog sistema
OT	Operator tržišta
ODM	Operator distributivne mreže
ODS	Operator distributivnog sistema
RTK	Radio televizija Kosova
SRO	Kompanija licencirana za trgovinu/snabdevanje električnom energijom
EZPADA	Kompanija Češke Republike
SSTE	Struktura snabdevanja i tržište energije
A.D.	Akcionarsko društvo
KPS	Korišćenje prenosnog sistema
SEZJE	Sporazum o energetske zajednici jugoistočne Evrope (Energy Community Treaty of South East Europe - ECTSEE)
TC	Termocentrala
PGT	Prekogranična trgovina
EU	Evropska unija
UKPEE	Unija za koordinaciju prenosa električne energije (Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity - UCTE)
UNMIK	Misija privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo)
USAID	Agencija Sjedinjenih Američkih država za međunarodni razvoj (United States Agency for International Development)
KFP	Kancelarija za fiskalna pitanja
RUE	Regulatorni ured za energiju

OPŠTE INFORMACIJE O REGULATORNOM UREDU ZA ENERGIJU KOSOVA

1.1 ZAKONSKI OSNOV I MANDAT REGULATORNOG UREDA ZA ENERGIJU

Zakonom o energetsom regulatoru br. 2004/9, Regulatorni ured za energiju je osnovan kao nezavisni organ koji vrši ekonomsko regulisanje u sektoru električne energije, centralnog grejanja i prirodnog gasa.

Odgovornosti Regulatornog ureda za energiju su opisane u članu 15 zakona o energetsom regulatoru i sprovode se kroz: izdavanje i praćenje licenci za bavljenje energetske aktivnosti, dodelu dozvola za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, gasovodne mreže, direktnih elektro-energetskih vodova i direktnih kablovskih vodova, odobravanje metodologije cena i tarifa za aktivnosti koje nisu obuhvaćene tržištem, proglašavanje pomoćnih propisa koji regulišu energetske sektor, praćenje efikasnosti razdruživanja i razvoj konkurencije u energetske sektoru i rešavanje sporova u energetske sektoru.

1.2 ORGANIZACIJA REGULATORNOG UREDA ZA ENERGIJU I LJUDSKI RESURSI

■ Bord Regulatornog Ureda za Energiju

RUE je organizovan u skladu sa Poglavljem 2 zakona o energetske regulatoru. Uredom upravlja Bord sastavljen od pet članova. U prvom mandatu, dva člana Borda bira Skupština Kosova, dok tri ostala člana, uključujući i predsedavajućeg Borda bira SPGS. Na početku 2007. godine, Skupština Kosova je izabrala predsedavajućeg Borda.

Članovi Borda obavljaju zadatke i obaveze u skladu sa odgovornostima predviđenim zakonom o energetske regulatoru.

■ Odeljenja Regulatornog ureda za energiju

Odeljenje za pravne poslove i licenciranje

Odeljenje za pravne poslove i licenciranje (OPPL) obezbeđuje pravnu podršku RUE u skladu sa važećim zakonom na Kosovu, u vezi sa svim pitanjima u energetske sektoru. OPPL u toku pripreme pomoćnih propisa kao i drugih podzakonskih akata koji za osnov imaju kosovsko zakonodavstvo, a kao referentnu tačku i direktive i uredbe

Evropske unije. OPPL takođe priprema sve vrste licenci, aplikacija, procedura i odobrenja za osnivanje i funkcionisanje svih aktivnosti u energetskom sektoru. Posle licenciranja energetskih aktivnosti od strane RUE, OPPL nadgleda i prati te aktivnosti, u skladu sa uslovima naznačenim u dotičnoj licenci i dotičnim odlukama RUE.

Odeljenje za zaštitu potrošača

Odeljenje za zaštitu potrošača (OZP) bavi se zahtevima potrošača i sporovima između energetskih organizacija. Odeljenje u toku obavljanja zadataka i odgovornosti saraduje sa svim organizacijama koje na legitiman način zastupaju potrošače.

Odeljenje za tarife i cene

Odeljenje za tarife i cene (OTC) bavi se generalno tarifama. Ono analizira tarifne sisteme koje predlažu energetske organizacije, strukturu i nivoe tarifa. Kreira sistem praćenja troškova. Izrađuje studije o troškovima i cenama koji su uporedivi sa drugim nacionalnim i međunarodnim kompanijama. Odgovorno je za modelovanje i analizu tržišta energije, podržava regulatornu aktivnost. Takođe vrši modelovanje različitih tržišta, analizira ponašanje učesnika na tržištu, predlaže izmene i dopune regulative tržišta u cilju stvaranja efikasne konkurencije. Odgovorno je za realizaciju novih elemenata konkurentnosti na tržištu.

Odeljenje za snabdevanje energijom i strukturu tržišta

Odeljenje za snabdevanje energijom i strukturu tržišta (OSEST) prikuplja i analizira informacije u vezi sa kapacitetima i energetskim bilansom. Analizira uticaj različitih faktora kao što su: inflacija, cena goriva, amortizacija itd. u cenama na tržištu i u regulisanim cenama krajnjeg potrošača. Ovo odeljenje bavi se i praćenjem cena na tržištu.

Tehnička savetodavna grupa

Tehnička savetodavna grupa daje tehničke savete. Bord RUE i njegova odeljenja obavljaju svoje funkcije u vezi osnivanja konkurentnog tržišta energije u skladu sa zakonom. Pomaže u sastavljanju tekstova licenci za energetska preduzeća u cilju obavljanja njihovih aktivnosti kao što su: proizvodnja, prenos, distribucija i snabdevanje. Analizira i komentariše dizajn tržišta i regulative tržišta.

Administrativna kancelarija

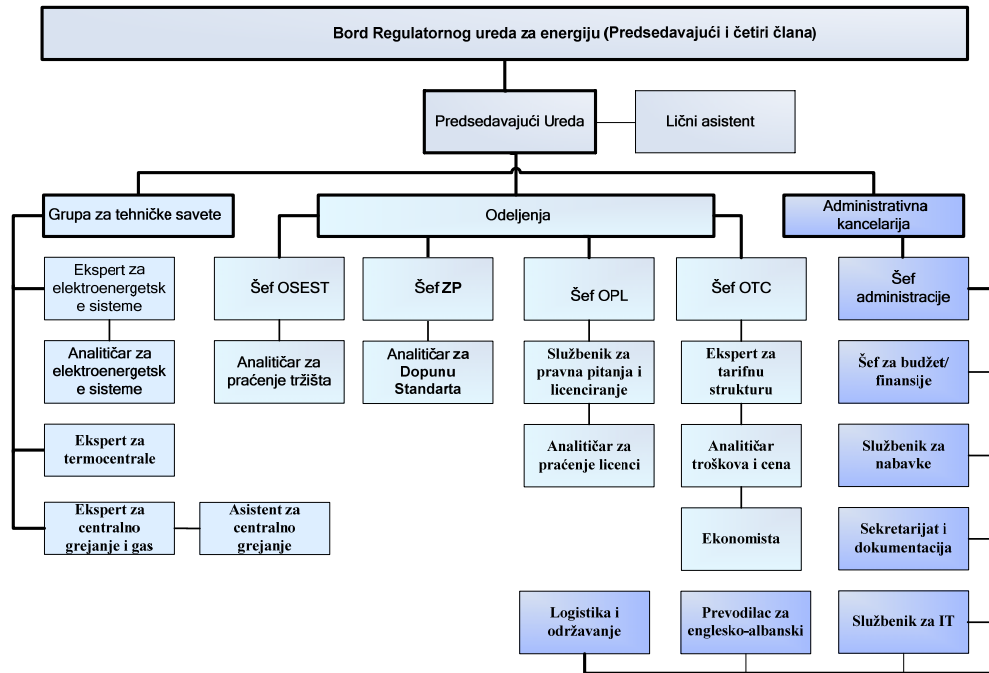
Administrativna kancelarija podržava rukovodstvo RUE u pogledu normalnog funkcionisanja odeljenja. Organizuje efikasno zapošljavanje osoblja RUE. Koordinira obuku osoblja RUE. Koordinira nabavku i održavanje kancelarijske opreme. Pomaže u organizaciji kancelarije čineći je prikladnom za rad svog osoblja RUE.

■ Osoblje Regulatornog ureda za energiju

RUE je na početku 2007. godine imao 21 člana osoblja. U toku ovog perioda, RUE se suočio sa odlaskom osoblja, uglavnom onog profesionalnog, zbog smanjivanja budžeta i budžetske linije za plate. Ovo je dovelo do smanjivanja broja osoblja na 15 članova. Šest članova profesionalnog osoblja, uključujući i jednog člana Borda, koji su obučavani u dvogodišnjem periodu i poseduju specifično znanje, podneli su ostavke. Ovaj odliv članova osoblja RUE je doveo do velikih teškoća u ispunjavanju njegovih obaveza.

Na zahtev RUE, Skupština Kosova je odobrila promenu budžetske linije u budžetu RUE za 2007. godinu. Ovo je omogućilo RUE u drugom delu 2007. godine da zaposli ljude i popuni neka od upražnjenih mesta. Uz sve ove teškoće, RUE je u toku 2007. godine uspeo da funkcionalno i efikasno ostvari svoje aktivnosti. U cilju realizacije finansijskog postupka, svi ovlašćeni rukovodioci bili su sa Kosova, uključujući i šefa Ureda.

■ Organizaciona šema Regulatornog Ureda za Energiju

Slika 2.1 Organizaciona šema Regulatornog Ureda za Energiju

Obuka i tehnička pomoć

U toku 2007. godine nastavljen je projekat tehničke pomoći "Pružanje pomoći za izgradnju kapaciteta RKE" koji finansira EAR, a realizuje međunarodna konsultantska kompanija "NERA Economic Consulting".

Glavni cilj projekta j da se na efikasan način realizuje regulatornini okvir i obezbede transparentni i nediskriminatorni uslovi za funkcionisanje tržišta energije na Kosovu, u punoj saglasnosti sa energetske zakonima na Kosovu i sa zahtevima koji proizilaze iz primene Sporazuma o energetske zajednici jugoistočne Evrope, čiji je potpisnik i Kosovo.

Projekat je ojačao RUE u više oblasti koje imaju suštinski značaj za funkcionisanje i praćenje tržišta:

- analiziranje i usvajanje različitih tehničkih i operativnih kodeksa;
- realizacija i analiza cena za različite aktivnosti u oblasti električne energije i centralnog grejanja, na osnovu tarifne metodologije;
- dizajn, analiza i procena zahteva nosilaca licenci u pogledu zahteva za izdavanje licenci;

- dizajn i izrada specifikacija za sisteme informacione tehnologije koji su potrebni za rad RKE;
- usvajanje postupaka za kvalitetno upravljanje radom RKE;
- potrebna obuka osoblja RUE u gore pomenutim oblastima.

U okviru ovog projekta deo osoblja RUE je boravio u studijskoj poseti Regulatornoj agenciji za električnu energiju i gas "E-Control" u Beču u Austriji.

- U februaru 2007. godine dva člana osoblja, jedan iz Odeljenja za tarife i cene i drugi iz Odeljenja za zaštitu potrošača pohađali su kurs na daljinu "Regulacija cena i tarifa" koji je organizovalo RUER. Glavni cilj kursa bio je da se polaznici upoznaju sa glavnim konceptima, ciljevima i tehnikama dizajniranja i procene tarifnih struktura u energetsom sektoru.

- U martu 2007. godine dva člana osoblja iz Odeljenja za pravne poslove i licenciranje učestvovala su na konferenciji "Evropski standardi za istrživanje električne energije E-TRACK" koja je organizovana u Briselu i realizovana od strane Flamanske agencije za energiju iz Belgije. Teme koje su razmatrane na ovoj konferenciji bavile su se zelenom energijom.

- U junu 2007. godine članovi profesionalnog osoblja RUE učestvovali su u radionici koju je organizovao "Centar za razvoj energetskeg sektora i prirodnih resursa" Američkog univerziteta Kosova, sa temom "Restruktuiranje električne energije u SAD: lekcija za jugoistočnu Evropu". Ova radionica je održana na Američkom univerzitetu Kosova.

- U julu 2007. godine, jedan član osoblja iz Odeljenja za pravne poslove učestvovao je u letnjoj školi koju je organizovala RAER u Budimpešti u Mađarskoj. Glavni cilj kursa bio je obezbeđivanje osnovnih regulatornih, tehničkih, ekonomskih i pravnih kapaciteta koji su potrebni za uspešno upravljanje regulatornim sistemima za industriju električne energije.

- U julu 2007. godine predsedavajući Borda RUE prisustvovao je kursu obuke za komesare koji su organizovali (NPRUC/RUER) u Budimpešti u Mađarskoj.

- U julu 2007. godine jedan član iz Odeljenja za pravne poslove i licenciranje učestvovao je u letnjoj školi koju je organizovalo RUER u Budimpešti u Mađarskoj. Glavni cilj kursa bio je upoznavanje sa osnovnom regulativom, ekonomskom i pravnom.

- Počevši od septembra 2007. godine, četiri člana rukovodećeg osoblja RUE počela su sa pohađanjem kursa "Program za profesionalni razvoj" koji finansira USAID, a realizuje konsultantska kompanija "BEARING POINT" iz SAD.

- U novembru 2007. godine dva člana osoblja RUE, jedan iz Odeljenja za snabdevanje energijom i strukturu tržišta i drugi iz Odeljenja za tarife i cene učestvovali su u obuci

“Energija i regulisanje” koju su organizovali vlade Slovenije i Velike Britanije u saradnji sa sekretarijatom Energetske zajednice jugoistočne Evrope. Obuka je održana u Jabli u Sloveniji.

1.3 POSLOVNI PLAN

Ovaj dokument definiše stratešku orijentaciju RUE za period 2005-2009 i generalno opisuje: misiju, mandat, ciljeve i organizaciju RKE; obezbeđuje pregled strukture i razvojne perspektive u energetsom sektoru na Kosovu; identifikuje izazove sa kojima se RUE suočava u vezi sa strateškim ciljevima i faktorima koji utiču na prevazilaženje tih izazova; specificira projekte i razrađuje strategije i inicijative za ovaj finansijski period; definiše resurse potrebne za realizaciju planiranih projekata i inicijativa; sadrži detaljnu finansijsku prognozu za planirani petogodišnji period.

Ovaj plan konkretnije za 2007. godinu predviđa:

- saradnju sa zainteresovanim stranama u energetsom sektoru u vezi sa realizacijom i poboljšanjem zakonskog okvira;
- praćenje poslovanja svih energetske kompanija;
- praćenje trgovine energijom kao i njen razvoj;
- učestvovanje u analizi cena energetske kompanija i obezbeđivanje da su one u skladu sa tarifnom metodologijom koju je usvojio RUE u regulisanom sektoru i da te cene ne odražavaju zloupotrebe u neregulisanom sektoru;
- prikupljanje podataka od energetske kompanija, njihovo kompletiranje i objavljivanje;
- razvoj oblasti podizanja svesti u vezi sa zaštitom potrošača;
- obezbeđivanje da nijedna energetska kompanija ne zloupotrebljava svoju dominantnu poziciju i zabrana praksi koje sprečavaju konkurenciju;
- zaštita potrošača i energetske kompanija podrškom postupcima za rešavanje sporova;
- stvaranje povoljnih uslova za nove investicije i otvaranje tržišta za nove kompanije za grejanje;

1.4 GODIŠNJI FINANSIJSKI IZVEŠTAJ REGULATORNOG UREDA ZA ENERGIJU – 2007. GODINA

Regulatorni ured za energiju se finansira iz sopstvenih prihoda, u skladu sa zakonom o energetsom regulatoru, poglavlje 4, konkretno iz taksi koje prikuplja od licenciranih operatora. Od planiranih taksi za izdavanje licenci za 2007. godinu, RUE je prikupio 944,104 evra, dok iznos od 351,979 evra koji je fakturisan u 2007. godini, treba da bude naplaćen u 2008. godini. U skladu sa članom 20.3 zakona o energetsom regulatoru, neutrošena sredstva treba da budu preneti u budžet RUE za narednu fiskalnu godinu.

Skupština Kosova je odlukom br. 02-2844-1/06 od 23.12.2006 usvojila budžet Regulatornog ureda za energiju u iznosu od 537,623.00 €.

Usvojeni budžet je raspodeljen u četiri glavne kategorije:

1. Plate i dnevnice	198,123.00 €
2. Robe i usluge	296,000.00 €
3. Komunalni troškovi	21,500.00 €
4. Kapitalni troškovi	22,000.00 €

U toku perioda revizije budžeta Regulatorni ured za energiju je tražio od Odbora za budžet i finansije Skupštine Kosova odobrenje da prebaci sredstva u iznosu od 45,000.00 evra iz kategorije roba i usluga u kategoriju plata i dnevnica. Ovaj zahtev je odobrila Skupština Kosova odlukom br. 02- 3615-1/07 od 27. avgusta 2007. godine. Na osnovu ove odluke, iznos budžetskih sredstava u glavnim kategorijama je sledeći:

1. Plate i dnevnice	243,123.00 €
2. Robe i usluge	251,000.00 €
3. Komunalni troškovi	21,500.00 €
4. Kapitalni troškovi	22,000.00 €

U donjim tabelama su prikazani detaljni finansijski podaci:

Tab. 1.1 Pregled izvora sredstava i troškova.

REGULATORNI URED ZA ENERGIJU	GODINA 2007.	
	Budžet	Stvarno
IZVORI FONDOVA		
Prihodi preneti iz 2006. godine	134,597	134,597
Sredstva prikupljena u toku 2007. godine	1,102,582	944,104
UKUPNO IZ IZVORA FONDOVA	1,237,179	1,078,701
KORIŠĆENJE FONDOVA		
Troškovi osoblja	243,123	186,799
Robe i usluge	251,000	170,846
Komunalni troškovi	21,500	8,481
Kapitalni troškovi	22,000	21,261
UKUPNO KORIŠĆENJE FONDOVA	537,623	387,387

roškovi za plate i nadnice, kao i za robe i usluge su prikazani u glavnim podkategorijama:

Tab. 1.2 Troškovi za plate i dnevnice, robe i usluge

PLATE I DNEVICE	IZNOS
Neto plate	146,777
Porez na lični prihod	8,895
Penzioni doprinosi koje plaća poslodavac	8,895
Doprinosi koje plaća radnik	22,232
Ukupno plate i dnevnice	186,799
ROBE I USLUGE	IZNOS
Troškovi putovanja	11,313
Troškovi interneta	1,040
Ostali troškovi za telefon	8,343
Pošanski troškovi	2,931
Troškovi za usluge	7,076
Nameštaj i oprema	9,659
Ostali troškovi	36,857
Derivati i gorivo	8,393
Održavanje	16,031
Kirija	49,560
Troškovi marketinga	12,374
Troškovi za ručak, večeru/reprezentaciju	457.60
Troškovi za namirnice za službena putovanja	6,811.40
Ukupni troškovi za robe i usluge	170,846

Tab. 1.3 Ukupni troškovi RUE za 2007. godinu izraženi u procentima

Budžetska stavka	Odobreni iznos	Utrošeni iznos	Procenat realizovanih troškova po kategoriji
Troškovi osoblja	243,123	186,799	76.83%
Robe i usluge	251,000	170,846	68.07%
Komunalni troškovi	21,500	8,481	39.45%
Troškovi kapitala	22,000	21,261	96.64%
Ukupno	537,623	387,387	72.06%

IZRADA REGULATORNIH PROPISA

2.1 AKTIVNOSTI U VEZI IZRADE I USVAJANJA POMOĆNIH PROPISA

Regulatorni ured za energiju je u skladu sa svojim mandatom u toku 2007. godine nastavio sa kompletiranjem i usvajanjem pomoćnih propisa u obliku pravilnika, odluka i uputstava za izradu sveobuhvatnog regulatornog okvira za energetski sektor na Kosovu, kako je predviđeno zakonom o energetskom regulatoru i drugim zakonima o energetici. Izrada regulatornog okvira od strane RUE je u najvećem delu podržana iz projekata tehničke pomoći finansiranih iz donacija EAR-a i USAID-a.

U toku 2007. godine su urađeni i usvojeni sledeći pravilnici::

Postupak donošenja tehničkih/operativnih kodeksa

Ovaj pravilnik utvrđuje postupke koji regulišu analizu i usvajanje tehničkog/operativnog kodeksa u sektoru električne energije na Kosovu i utvrđuje načine osnivanja komisije za upravljanje kodeksima.

Pravilnik o poverljivosti informacija

Pravilnik utvrđuje pravo Regulatornog ureda za energiju da utvrdi da li neki konkretni materijal sadrži poverljive informacije, kao i politiku i postupke za utvrđivanje i pristup poverljivim informacijama.

Takođe, tokom 2007. godine održane su javne prezentacije i rasprave u vezi pravilnika koje treba da usvoji Bord RUE u toku 2008. godine.

- Pravilnik o administrativnim merama i kaznama;
- Pravilnik o postupku odobravanja izgradnje novih proizvodnih kapaciteta;
- Priručnik o radu
- Priručnik o podnošenju izveštaja za energetski sektor.

Regulatorni ured za Energiju je u toku 2007. godine, između ostalih svakodnevnih aktivnosti analizirao brojne zahteve i odlučivala o različitim pitanjima u vezi sa licenciranim preduzećima: Kosovska energetska korporacija, Operator prenosnog sistema i tržišta i kompanije za centralno grejanje.

2.2 AKTIVNOSTI U VEZI LICENCIRANJA I PRAĆENJA LICENCIRANIH OPERATORA

Prema zakonu o energetskom regulatoru, RUE je ovlašćen za izdavanje, modifikaciju i oduzimanje licenci. U nastavku su opisane aktivnosti RUE u ovoj oblasti:

U toku 2007. godine Regulatorni ured za energiju je primio zahteve od prilično velikog broja preduzeća za dobijanje licence, od kojih su neka dobila licencu za *snabdevanje/trgovinu električnom energijom*, kao što su: “GSA SHPK”-Albanija,; “ATEL ENERGY AG”- Švajcarska i “RUDNPP GROUP A.D” – Srbija.

Preduzeća koja su podnela zahtev, a nisu dobila licencu za *snabdevanje/trgovinu električnom energijom* zbog toga što ne ispunjavaju uslove prema Pravilniku za licenciranje energetske aktivnosti na Kosovu su: “MC INVEST CONSULTING” – Srbija i “SAS” Energy Enterprise – Švajcarska, ogranak na Kosovu.

Takođe, 2007. godine je dobijen zahtev za izdavanje licence preduzeću: “KORLEA INVEST A.S” – Republika Slovačka, za snabdevanje/trgovinu električnom energijom, a odluka o toj licenci treba da bude doneta početkom 2008. godine.

Do kraja 2007. godine RUE je izdao 15 licenci pravnim subjektima. Broj i vrsta izdatih licenci su sledeći: četiri licence za proizvodnju električne energije; jedna licenca za javno snabdevanje električnom energijom; jedna licenca za distribuciju električne energije; jedna licenca za prenos električne energije; jedna licenca za operatora tržišta električne energije; dve licence za javno snabdevanje centralnim grejanjem; dve licence za proizvodnju centralnog grejanja; dve licence za distribuciju centralnog grejanja; deset licenci za snabdevanje/trgovinu električnom energijom.

2007. godina bila je prva cela godina posle davanja licenci energetskim preduzećima. RUE je u toku ovog perioda pratio ova preduzeća i vršio proveru usklađenosti aktivnosti licenciranih preduzeća sa uslovima licence.

U dokumentu “Priručnik o izveštavanju” opisan je način praćenja, kao i tromesečni i godišnji period izveštavanja od strane nosilaca licence. Za nosioce licenci RUE je početkom 2007. godine organizovao radni sto gde su nosioci licenci informisani o načinima izveštavanja i vremenskim rokovima za njihovo dostavljanje. Većina licenciranih preduzeća je na vreme podnela ove izveštaje u skladu sa gornjim rokovima, ali je bilo i slučajeva kada neka preduzeća nisu pravovremeno podnela izveštaje. Razlozi nepodnošenja su obrazloženi problemima do kojih je došlo zbog promene osoblja u tim preduzećima, konkretno zbog promene osoba za kontakt između licenciranih preduzeća i RUE. Na insistiranje RUE, ovi izveštaji su kasnije dostavljeni.

Nosioci licenci su uglavnom dobili licencu pod uslovom da ispunjavaju svoje aktivnosti. Ukoliko iz različitih razloga nisu mogli da ispune neke od obaveza koje proizilaze iz licence, u takvim slučajevima nosioci licence mogu u pisanom obliku da zahtevaju od RUE odlaganja roka za ispunjavanje obaveza i novi rok za njihovo ispunjavanje. RUE posle procene razloga za takav zahtev odlučuje o svakom pojedinačnom zahtevu na osnovu njegovih specifikacija.

2.3 INFORMISANJE JAVNOSTI

Glavni cilj RUE u aktivnostima komunikacije sa javnošću, domaćim i inostranim institucijama bio je tačno i transparentno informisanje o regulatornom razvoju na Kosovu i dešavanjima u RUE. Zakon o energetsom regulatoru Kosova utvrđuje obaveze regulatora u pogledu učestvovanja javnosti u toku procesa donošenja odluka, otvaranja sastanaka Borda za javnost, komunikacije sa drugim učesnicima u sektoru itd.

U toku 2007. godine sve aktivnosti RUE u vezi sa održavanjem sastanaka Borda RUE bile su unapred objavljivane na njegovoj internet stranici www.ero-ks.org. Takođe, donete odluke su predstavljane javnosti na konferencijama za medije, učestvovanjem u specijalnim televizijskim emisijama namenjenih sektoru, davanjem saopštenja, izjava za štampu, intervju, slanjem pisama ključnim institucijama u sektoru, kao što su MER, UNMIK, kao i energetske organizacije. Javnost je uglavnom bila informisana o dešavanjima na tržištu energije, tarifama za centralno grejanje, tarifama za električnu energiju, tehničkom kodeksu OPST-a, odlukama o licenciranju trgovinskih aktivnosti itd.

2.4 ODLUKE BORDA RUE U TOKU 2007. GODINE

U skladu sa članom 26 zakona o energetsom regulatoru, Bord Regulatornog ureda za energiju je u toku 2007. godine održao 16 sastanaka na kojima su analizirana pitanja koja se odnose na aktivnosti licenciranih energetske preduzeća. Među najvažnijima su: usvajanje tehničkih kodeksa; usvajanje i izmena pravilnika o tržištu; analiza zahteva za izdavanje licenci preduzećima koja su podnela zahtev; usvajanje odobrenih prihoda i tarifa na malo za OPST, KEK; usvajanje tarifa za CG Đakovica i CG Termokos; usvajanje ugovora za snabdevanje centralnim grejanjem; zahtevi u vezi sa poništavanjem privremenih odredbi pojedinačnih licenci; usvajanje postupaka i drugih pravilnika koji se odnose na licencirane aktivnosti itd. Ove odluke i akti su objavljeni u Biltenu br. 3 i 4 i mogu da se pronađu na službenoj internet stranici RUE.

DEŠAVANJA U ENERGETSKOM SEKTORU

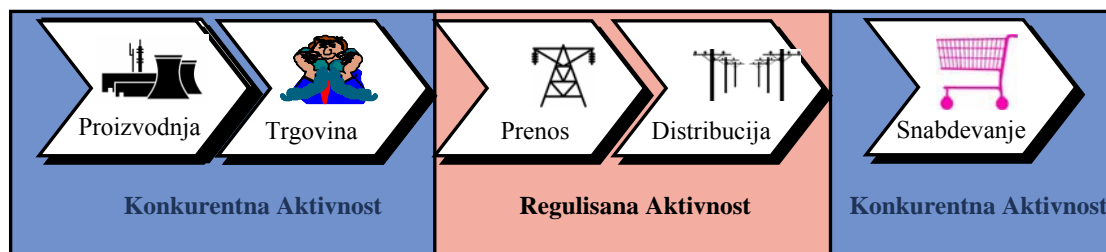
3.1 AKTIVNOSTI U ELEKTRO-ENERGETSKOM SEKTORU

I pored velikih rezervi lignita koje ima, Kosovu ipak nedostaju značajne količine električne energije. Elektro-energetskim sektorom i dalje dominira Kosovska energetska korporacija koja se nalazi u prvoj fazi razdruživanja.

Glavni dugoročni cilj proizvodnje električne energije na Kosovu je snabdevanje svih domaćih potrošača kvalitetnom električnom energijom, stabilno i bez prekida, i po konkurentnoj ceni, kao i izvoz viškova električne energije na regionalno tržište i šire. Da bi se postigao taj cilj, za normalno funkcionisanje postojećih centrala potrebno je izvršiti njihovu revitalizaciju, kao i izgraditi nove proizvodne kapacitete.

Kosovo je kao potpisnik Sporazuma o energetske zajednici jugoistočne Evrope postiglo određeni napredak u razvoju i praćenju tržišta energije u skladu sa zahtevima sporazuma. Napredak je postignut i u pravcu razdruživanja vertikalno integrisane kompanije, KEK. Od 1. avgusta 2006. godine OPST posluje kao samostalni subjekat za prenos energije i kao takav je dobio licencu od Regulatornog ureda za energiju kao operator tržišta i operator sistema prenosa. Iz uslova proizilazi da KOPST treba da vodi odvojene račune za Operatora tržišta i za Operatora sistema prenosa.

Na slici 3.1 prikazane su aktivnosti koje su trenutno regulisane i koje učestvuju u liberalizaciji tržišta i kasnije će biti predmet konkurencije, kao i one koje će trebati da budu regulisane i u buduće, kao što su prenos i distribucija.

Slika. 3.1 Regulisane oblasti i oblasti konkurencije

Licenciranjem aktivnosti KEK-a od strane RUE zahteva se da ovo preduzeće razdvoji račune za aktivnosti proizvodnje, snabdevanja i distribucije. U budućnosti treba da dođe do potpunog razdruživanja, što zahtevaju i kosovsko zakonodavstvo i direktive Evropske Unije.

Glavno pitanje u toku 2007. godine i nadalje bili su tehnički i netehnički gubici, kao i nizak nivo naplate fakturisane električne energije. U cilju povećanja procenta naplate,

KEK je uveo šemu snabdevanja "ABC" koja za razliku od ranije šeme redukcije energije koja je sve potrošače tretirala na isti način, pravi razliku između potrošača sa najvećim nivoom naplate (kategorija A), onih sa srednjim nivoom naplate (kategorija B) i pretplatnika sa niskim nivoom naplate (kategorija C). Kategorizacija je izvršena na nivou napajanja od 10 kV, na ekonomskom osnovu. KEK je planirao da prebaci šemu ABC sa nivoa napajanja 10 kV na naponski nivo mreže od 0.4 kV.

3.2 TRŽIŠTE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Kosovu je tokom 2007. godine nedostajala električna energija, zbog čega je bilo značajnih redukcija u snabdevanju potrošača. Stepem razvoja tržišta na Kosovu bio je ograničen nedostatkom energije i postojanjem samo jednog proizvođača električne energije. Ipak, preduzeti su neki konkretni koraci na otvaranju tržišta. Pravilnici o tržištu koji su doneti na gore pomenuti način, počeli su da se sprovode. Takođe, tokom 2007. godine OPST je uradio više dokumenata koji regulišu bolje funkcionisanje energetskog sistema i pomažu u utvrđivanju uslova poslovanja na otvorenom tržištu. Najveći deo ovih dokumenata je odobrio RUE. U tu kategoriju spadaju: tehnički kodeksi, različiti postupci, razvojni i investicioni plan itd.

Konkretni koraci na tržištu su urađeni u procesu dobijanja statusa kvalifikovanog (privilegovanog) potrošača:

- od 1. januara 2006. godine potrošači priključeni na napon od 110 kV i na viši napon imaju pravo da dobiju status kvalifikovanog potrošača. Ovo pravo su ostvarila dva velika potrošača na Kosovu: "Alferon" (bivši Feronikal) u Đeneralovcu i "Sharrcemi" u Đeneral Jankoviću.
- od 1. januara 2007. godine pravo da uživaju ovaj status dato je potrošačima povezanim na naponski nivo 35 kV, kao i na viši napon.
- dok od 1. januara 2008. godine ovaj status mogu da uživaju potrošači povezani na naponski nivo 10 kV, kao i na viši napon.

U toku 2007. godine nije bilo nikakvog interesovanja potrošača za dobijanje statusa kvalifikovanog potrošača. Na inicijativu Ministarstva energetike i rudarstva i u saradnji sa RUE, OPST i KEK-om, održani su sastanci sa velikim industrijskim potrošačima, kao i jedna radionica sa ciljem upoznavanja tih potrošača sa mogućnostima i prednostima koje obezbeđuje status kvalifikovanog potrošača.

Trenutno stanje proizvodnih i prenosnih kapaciteta sistema na Kosovu je sledeće: proizvodni funkcionalni kapaciteti su oko 970 MW, od kojih na termo kapacitete otpada 927 MW, a na hidro kapacitete 43 MW. Ovi kapaciteti nisu dovoljni za zadovoljavanje kontinuirano rastuće potrošnje, a posebno u vreme vršne zimske sezone kada je potrošnja očigledno najveća kao posledica korišćenja energije za grejanje.

Tab. 3.1 Operativni kapaciteti u TC i HC

	Godina izgradnje	Projektovani kapaciteti	Operativni kapacitet	
			Generator	Sistem
A1	1962	65	35	32
A2	1964	125	-	-
A3	1970	200	135	120
A4	1971	200	135	120
A5	1975	210	145	130
TC Kososvo A		800	450	402
B1	1983	339	290	265
B2	1984	339	280	260
TC Kososvo B		678	570	525
HPP Gazivode	1981	35	35	35
HPP Beli Drim	1957/2005	8	8	8
Ukupno		1521	1063	970

Pored proizvodnih kapaciteta, ograničenja postoje i u prenosnim kapacitetima, što je posebno izraženo u nekim regionima kao što su Metohija i region Gnjilana.

Slika. 3.2 Prenosna mreža na Kosovu

Takođe su i prenosni kapaciteti na nivou distribucije na granici, pa su potrebne značajne investicije.

Tab. 3.2 Prenosni kapaciteti

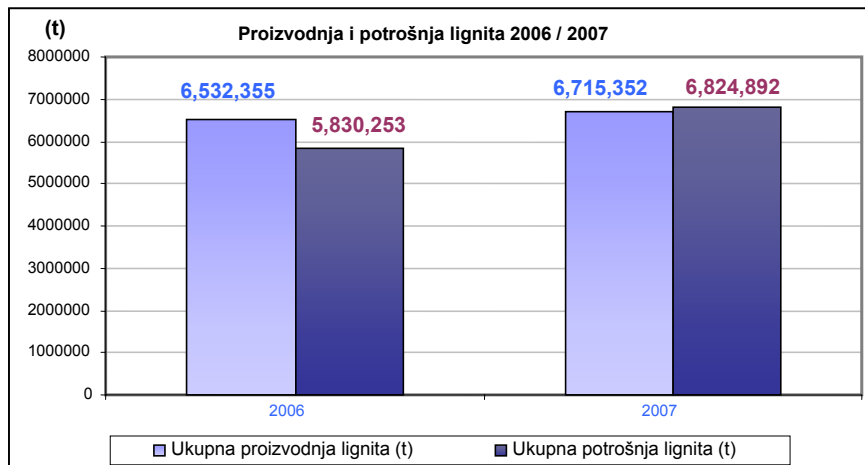
Prenos	Jedinica	Naponski nivo		
		400	220	110
Napon	kV	400	220	110
Dužina	km	181	361	643.5
Transformacija	kV/kV	400/220	220/110	220/35/10(20)
Transformatorski kapaciteti	MVA	1200	1000	400

U regionu nije bilo nikakvih posebnih aktivnosti u vezi otvaranja regionalnog tržišta i saradnje u tom pravcu.

3.3 PROIZVODNJA I TROŠKOVI ELEKTRIČNE ENERGIJE

■ Proizvodnja lignita

Proizvodnja električne energije na Kosovu je zasnovana na termocentralama koje kao gorivo koriste lignit i daju oko 98% energije, dok se preostali deo od 2% dobija iz hidrocentrala. Ipak, sa velikim ukupnim rezervama lignita dva trenutno otvorena kopa lignita koji funkcionišu od 1962. godine sada predstavljaju ograničavajući faktor u proizvodnji dovoljne količine električne energije. Za sada ova dva kopa snabdevaju dve termocentrale sa kapacitetom oko 7 miliona tona godišnje. Od ove količine jedan manji deo koristi se na slobodnom tržištu. Očekuje se da će ovi kopovi biti potpuno iskorišćeni do 2012. godine, ili čak i ranije, pa je zato intenziviranje otvaranja novog kopa jugoistočno od Sibovca apsolutni prioritet, za koji su završena potrebna istraživanja.

Slika 3.3 Proizvodnja i potrošnja lignita u toku 2007. godine

Otvaranjem ovog ugljenokopa za jedno duže vreme se rešava pitanje snabdevanja lignitom postojećih centrala, kao i onih čija je izgradnja planirana.

Tab. 3.3 Proizvodnja i potrošnja lignita u toku 2007. godine

Proizvodnja i potrošnja lignita	Realizacija 2005	Realizacija 2006	Realizacija 2007	Bilans 2007	Realiz/Bilans 2007	Realizacija 2007/2006
Ukupna proizvodnja lignita (t)	6,536,759	6,532,355	6,715,352	6,960,000	96.48%	102.80%
Ukupna potrošnja lignita (t)	5,796,658	5,830,253	6,824,892	6,104,700	111.80%	117.06%

■ Proizvodnja električne energije

Instalirani tehnički kapaciteti, pouzdanost i funkcionalna spremnost dve termocentrale Kosovo A i Kosovo B je očigledno smanjena zbog starosti i neadekvatnog održavanja u različitim vremenskim periodima. Tako A1 kao najstarija jedinica radi sa umanjnim kapacitetom i sa veoma niskom efikasnošću i velikim zagađivanjem životne sredine, pa se zato koristi samo u vanrednim situacijama. Jedinica A2 ima problema u izgradnji građevinske osnove i transformatorskog bloka, koji je rashodovan.

Jedinice A3 i A4 su u boljem stanju i alternativno su korišćene u toku 2007. godine, iako je bilo i perioda kada su obe bile u funkciji. Jedinica A5 je radila kratko početkom 2007. godine, posle čega su počeli radovi na njoj rehabilitaciji.

Tab. 3.4 Neto proizvodnja električne energije u periodu 2004 – 2007

Proizvodnja/ proizvodne jedinice	Realizacija 2004 (MWh)	Realizacija 2005 (MWh)	Realizacija 2006 (MWh)	Realizacija 2007 (MWh)	Bilans 2007 (MWh)	Realiz/Bilans 2007 (MWh)
A1	6 300	64 542	7 609	-5,932	0	
A3	320 600	- 2 775	347,551	653,485	241,920	270.12%
A4	130 000	- 1 167	-1,046	565,878	561,600	100.76%
A5	519 200	584 350	544,416	10,379	133,920	7.75%
TC Kososvo A	976 100	644 950	898,529	1,223,810	937,440	139.32%
B1	1 587 500	1 476 759	1,376,516	1,726,957	1,612,764	107.08%
B2	1 207 400	1 767 575	1,595,667	1,288,556	1,455,408	88.54%
TC Kososvo B	2 794 900	3 244 334	2,972,182	3,015,513	3,068,172	91.61%
Kosova Thengjilli D.D.		778	0		25,000	0.00%
HC Gazivode	113 300	109 682	99,562	70,076	88,000	79.63%
HC Distribitivnee		0	26,624	23,588	37,781	62.43%
Ukupna proizvodnja	3,884,300	3,999,744	3,996,897	4,332,987	4,156,393	99.93%
Prijem (Uv.+Dis)	483 580	490 632	536,238	642,349	673,280	95.41%
Izdato (Izv+Dis)		225 965	252,527	378,868	92,569	409.28%

Sve jedinice u Kosovu A imaju nizak stepen iskorišćenja lignita koja se kreće oko (1.9 – 2) t/MWh.

Jedinice u TC Kosovo B su u boljem stanju i imaju veću iskoristivost koja se kreće oko (1.4 – 1.5) t/MWh.

Van KEK-a u funkciji je hidrocentrala Gazivode koja ima 35 MW (2 jedinice od po 17.5 MW), kojom upravlja kompanija za vodosnabdevanje Hidrosistem "Ibar-Lepenac" u Prištini.

Također, u radu je i hidrocentrala “Beli Drim” kapaciteta 8 MW, koja ima 2 jedinice od po 4 MW. Ova centrala je u vlasništvu KEK-a, dok njom upravlja “Triangle General Contractors Inc.” prema dvadesetogodišnjem ugovoru o iznajmljivanju i sporazumu za prodaju energije sa KEK-om.

HC Beli Drim i Radavac manje snage su ključne HC u distributivnoj mreži.

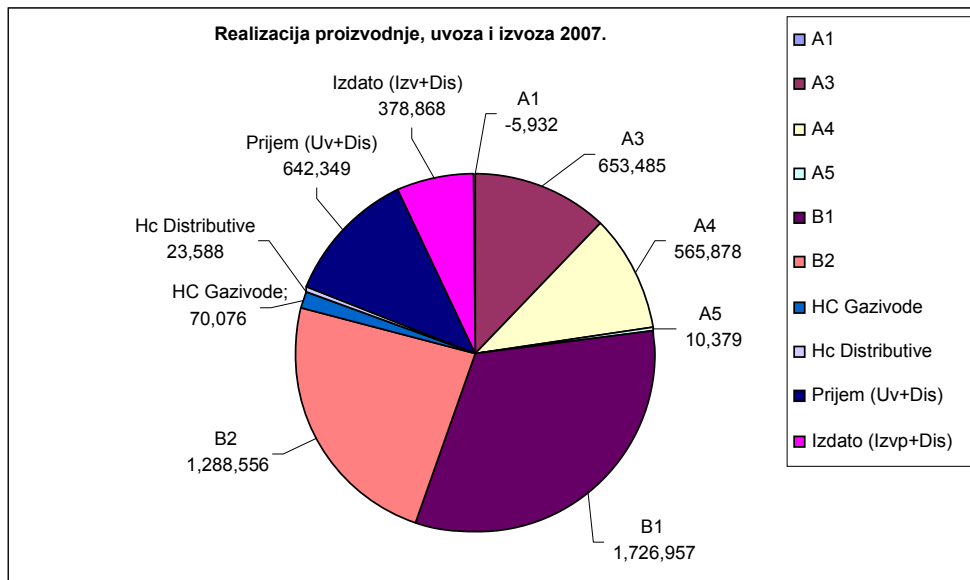

Fig. 3.4 Realizacija proizvodnje u toku 2007. godine

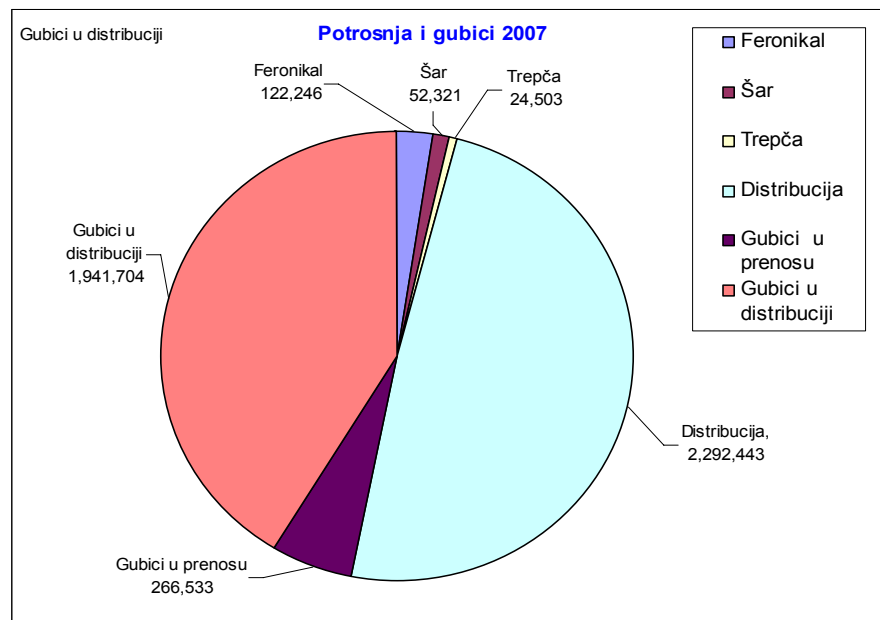
Proizvodnja električne energije u toku 2007. godine je ostvarena prema planu, sa malim izuzecima zbog različitih vremenskih perioda za remont proizvodnih jedinica, posebno zbog odlaganja i produženja remonta jedinice B2, što je zahtevala kompanija “ALSTOM” iz Francuske.

Proizvodnja električne energije u TC u poređenju sa 2006. godinom bila je veća za 9.5%. Ova proizvodnja na pragu TC u toku 2006. godine bila je 3 872 GWh dok je u toku 2007. godine iznosila 4239 GWh. Proizvodnja u HC zabeležila je pad od 25.8% zbog sušne godine, iako ona ima mali uticaj na ukupnu proizvodnju u toku 2007. godine. Može se zaključiti da je u toku 2007. godine u poređenju sa 2006. godinom zabeležen rast proizvodnje električne energije za 8.4%.

Tab. 3.5 Potrošnja prema tarifnim kategorijama u toku 2007. godine

Kategorija	MWh	Br. potrošača
110 kV	199,070	3
35 kV	33,419	14
10 kV	156,011	217
Domaćinstva ispod 200 kWh/mesečno i bolnice	323,937	302,742
Domaćinstva od (201kWh do 600kWh)/mesečno	766,040	
Domaćinstva preko 600 kWh/mesečno	323,361	
0.4 kV I	122,236	905
0.4 kV II	267,290	52,550
Javno osvetljenje	7,468	465
Potrošači u domaćinstvima bez brojila	80,602	11,497
Potrošači sa pretplatom u domaćinstvima	12,946	33
Komercijalni potrošači sa pretplatom	63	19
Ukupno	2,292,443	368,445

Potrošnja je takođe zabeležila rast od oko 7.4% u poređenju sa 2006. godinom. Ovo povećanje je veće ako se u obzir uzme energija koja je isporučena distribuciji i direktnim potrošačima, i dostiže vrednost od 8.3%

Slika. 3.5 Ostvarena potrošnja i gubici u toku 2007. godine

Osim u distribuciji, povećanje potrošnje zabeleženo je i kod kvalifikovanih i direktnih potrošača. Na ovo je posebno uticao 'Alferon' (Feronikal) koji je povećao potrošnju energije u poređenju sa prethodnom godinom.

3.4 UVOZ I IZVOZ ELEKTRIČNE ENERGIJE

KEK-ov operator snabdevanja je u nedostatku električne energije pribegao uvozu. Ovaj uvoz u toku 2007. godine je praćen povećanjem prosečne cene uvoza sa 54.87 €/MWh na 83.66 €/MWh, pre svega kao posledica nestašice energije u regionu, plaćanja za obezbeđivanje prenosnih interkonekcijskih kapaciteta u slučaju preopterećenja (uska grla) i činjenice da Kosovo uvozi energiju za potrebe uravnotežavanja vršnog opterećenja. Ove potrebe su u velikom raskoraku sa potrebama van vršnog opterećenja. Ovome treba dodati i nedostatak tercijarne rezerve, što se manifestuje u malim sistemima, što je slučaj i sa Kosovom koje ima velike termičke proizvodne jedinice.

U toku uvoza električne energije Kosovo se suočilo sa ograničenjima i neslaganjima oko plaćanja sa Srbijom, pa je kao posledica toga realizacija obezbeđivanja kapaciteta za potrebe uvoza i izvoza električne energije za KEK vršena samo preko trgovaca.

U donjem tekstu su prikazani tabela i grafik uvoznih kapaciteta za period 2000 – 2007, kao i prosečna cena uvoza.

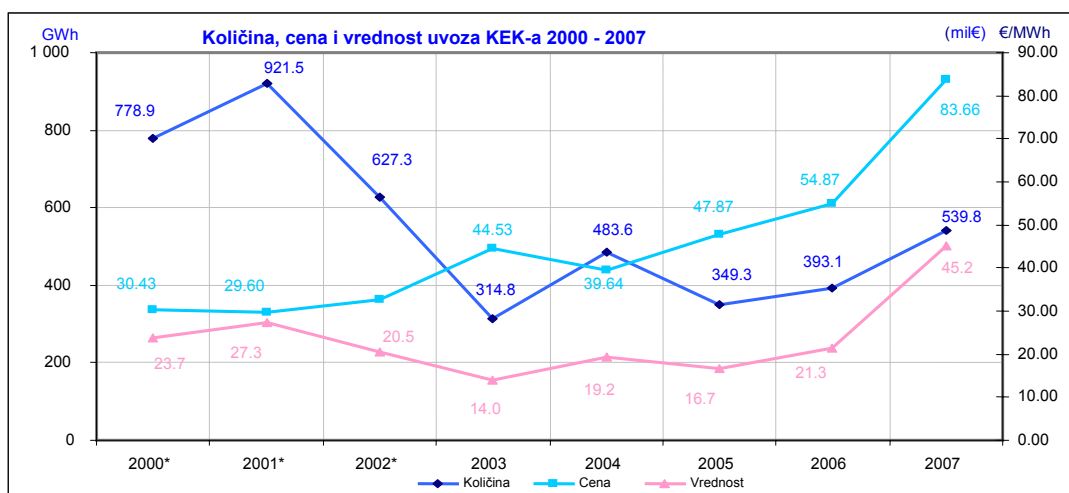
Tab. 3.6 Uvoz u periodu 2000 – 2007

KEK Uvoz	Količina	Cena	Vrednost	Vrednost
Year	MWh	(\$)/€/MWh	€	mil Euro
2000*	778 870	30.43	23 701 412	23.7
2001*	921 485	29.60	27 276 960	27.3
2002*	627 265	32.67	20 491 605	20.5
2003	314 794	44.53	14 016 421	14.0
2004	483 580	39.64	19 169 111	19.2
2005	349 335	47.87	16 723 315	16.7
2006	393 054	54.87	21 566 342	21.3
2007	539 812	83.66	45 161 222	45.2
Ukupno	4 408 195	42.67	188 106 387	187.9

Napomena: Za period 2000 - 2002 cene su date u američkim dolarima (\$) prema kursu 1:1

Treba naglasiti da je u toku ove godine došlo do neusklađenosti između sopstvene proizvodnje električne energije i tendera za uvoz koji su realizovani samo delimično. Cene električne energije u regionu su porasle, a ovo je za posledicu imalo i porast kupovne cene energije od KEK-a. U tabeli 3.7 prikazana je ukupna razmena energije po mesecima u toku 2007. godine, uključujući tu i cene.

Do avgusta 2007. godine, energija koja je ušla na Kosovo bila je manja od one koja je izašla, što znači da je praktično Kosovo od januara do avgusta 2007. godine bilo izvoznik energije. Ali sledećeg meseca, ova situacija se suštinski promenila.

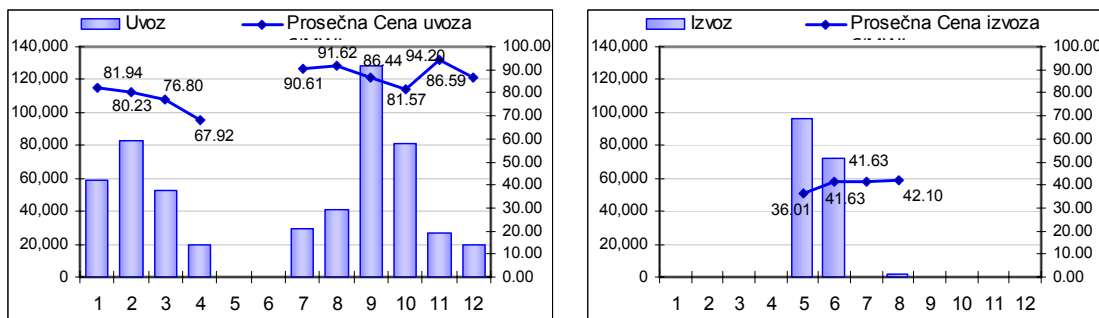

Slika 3.6 Uvoz i cene u periodu 2000 – 2007

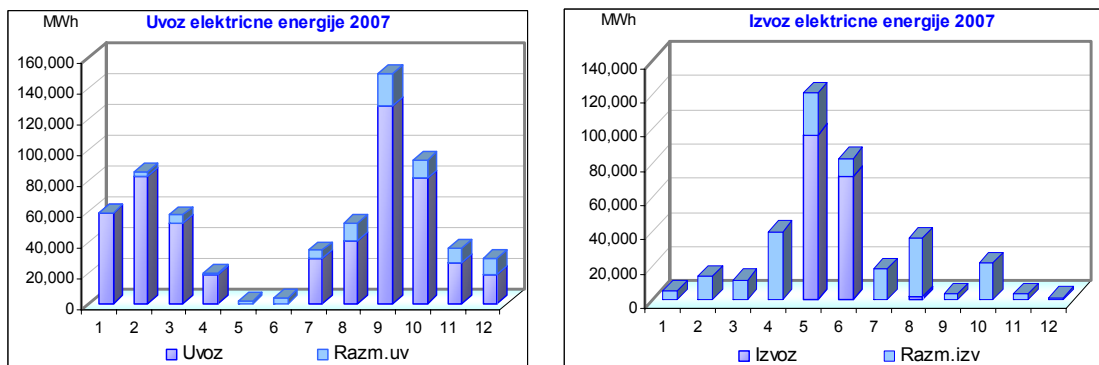
Tab 3.7 Razmena, uvoz i izvoz električne energije u toku 2007. godine

Mesec	Razm.izv		Izvoz			Uvoz			Ukup.izv	Ukup.Uv	Ukupno
	Količina MWh	Količina MWh	Količina MWh	Vrednost €	Prosečna Cena izvoza €/MWh	Količina MWh	Vrednost €	Prosečna Cena Uvoza €/MWh	Količina MWh	Količina MWh	Količina MWh
1	5,554	0		0		58,800	4,817,925	81.94	5,554	58,800	-53,246
2	13,690	2,609		0		83,232	6,677,652	80.23	13,690	85,841	-72,151
3	11,785	5,158		0		52,544	4,035,227	76.80	11,785	57,702	-45,917
4	40,138	650		0		19,328	1,312,790	67.92	40,138	19,978	20,160
5	24,446	1,720	96,417	3,472,342	36.01		0		120,863	1,720	119,143
6	10,957	3,750	71,910	2,993,398	41.63		0		82,867	3,750	79,117
7	17,995	5,630		0	41.63	29,280	2,653,167	90.61	17,995	34,910	-16,915
8	34,550	11,920	1,848	77,805	42.10	40,640	3,723,302	91.62	36,398	52,560	-16,162
9	3,790	20,400		0		128,728	11,127,883	86.44	3,790	149,128	-145,338
10	21,798	11,960		0		81,360	6,636,804	81.57	21,798	93,320	-71,522
11	3,720	9,590		0		26,556	2,501,563	94.20	3,720	36,146	-32,426
12	1,310	10,190		0		19,344	1,674,908	86.59	1,310	29,534	-28,224
Ukup.	189,733	83,577	170,175	6,543,546	38.45	539,812	45,161,222	83.66	359,908	623,389	-263,481

Energija kao uvoz + razmena (prijem) do kraja avgusta 315 261 MWh,
 Energija kao izvoz + razmena (raspodela) do kraja avgusta 329 290 MWh.

Slika. 3.7 Uvoz i izvoz sa ugovorima i cenama u 2007. godini

Slika. 3.8 Uvoz i razmena (prijem), 2007

Slika. 3.9 Izvoz i razmena (raspodela), 2007

Uvoz i izvoz su uglavnom ostvarivani putem ugovora i razmenom energije. Razmena je realizovana preko OPS-a susednih zemalja, kao što su Albanija, Crna Gora, Srbija i Makedonija, i uglavnom po dnevnom osnovu. U većini slučajeva ova energija se smatra hitno potrebnom i ima relativno veliki koeficijent vraćanja, u odnosu 1 prema 2. Takva razmena je najviše praktikovana sa EMS (Srbija). Na ovaj način količina energije koja je uzeta od Srbije je mnogo manja od one koja je vraćena.

3.5 GUBICI U ELEKTROENERGETSKOM SISTEMU KOSOVA

Gubici u prenosnoj i distributivnoj mreži su odlučujući faktor koji ima uticaj na količinu utrošene energije, na redovno snabdevanje potrošača, na visoku cenu energije, kao i na preopterećenje linija i transformatora. Imajući u vidu našu situaciju u pogledu snabdevanja dovoljnim količinama energije potrošača na Kosovu, gubici dovode do uvoza električne energije. Problemi gubitaka u mreži, uprkos angažovanju osoblja KEK-a u 2007. godini, preneti su i u 2008. godinu bez bilo kakve suštinske razlike, kao problem koji zahteva sistematski institucionalni pristup.

Treba naglasiti da na gubitke u prenosu utiče i tranzit energije koja prolazi kroz prenosni sistem Kosova. Ovaj deo gubitaka treba da nadoknadi onaj čija se energija prenosi, a to su u ovom slučaju zemlje iz regiona. Kompenzacija za te gubitke zasniva

se na kompenzacionom mehanizmu između operatora prenosa toka energije kroz interkonekciju. KOPST je učinio napore da izvrši ovu kompenzaciju sa EMS-om iz Srbije putem sastanaka koje koje prati ETSO, ali do sada nije bilo rezultata zbog opstruktivnog ponašanja EMS-a. EMS inkasira prihod iz regiona za tranzit kroz Kosovo, dok održavanje i gubici uzrokovani ovim tranzitom padaju na teret KOPST-a, a ovo pitanje ostaje talac sporazuma između KOPST-a i EMS-a.

Tab. 3.8 Gubici energije u periodu 2005 – 2007

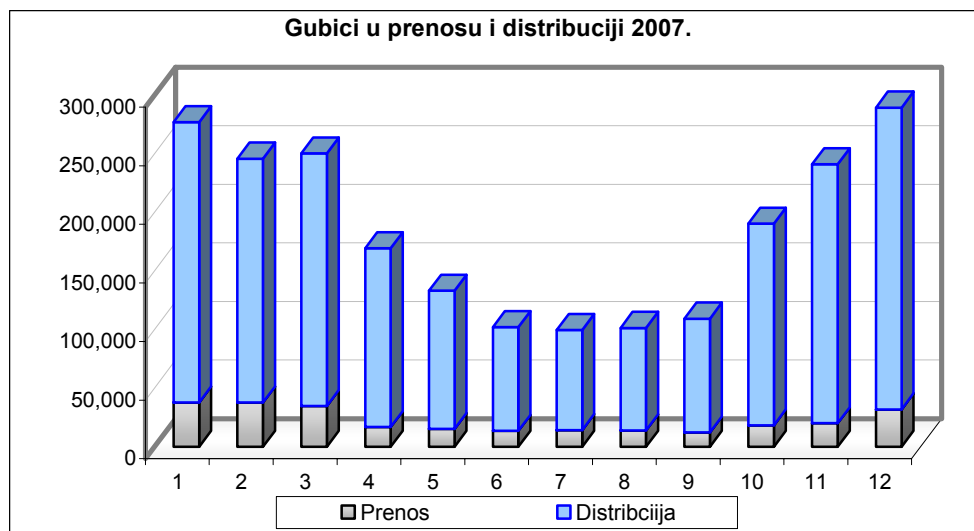
Godina	2005	2006	2007
Opis	GWh	GWh	GWh
Gubici u prenosu	276	280	267
Energija koja je ušla u mrežu	3,883	3,896	4,036
Gubici u distribuciji	1,873	1,850	1,942
Distributivni tehnički gubici	582	584	702
Distributivni netehnički gubici	1,291	1,266	1,239
Ukupni gubici	2,149	2,130	2,209

Distributivne gubitke čine: *tehnički gubici* i *netehnički gubici*. *Smanjenje* gubitaka, kako tehničkih tako i netehničkih, bio je i ostaje prioritet ovog operatora.

Tab. 3.9 Gubici energije u toku 2007. godine

Gubici	Jedinica	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Junr	Jul	Avgust	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ukupno
Bartje	MWh	37,703	37,746	34,802	16,893	15,196	13,652	14,202	13,967	12,121	18,320	19,984	31,947	266,533
Distribucija	MWh	239,250	208,014	215,376	152,352	117,986	88,482	85,421	87,410	97,189	171,938	220,911	257,380	1,941,704

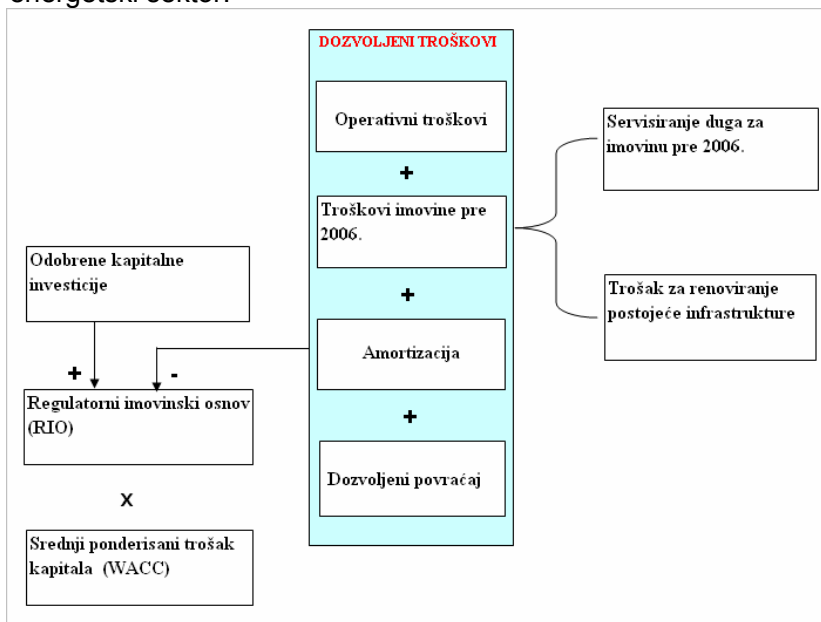
Treba naglasiti da su generalno gubici do sada bili malo tretirani zbog toga što je KEK bio vertikalno integrisano preduzeće. Ipak, razdvajanje tarifa postavilo je zahtev za definisanje gubitaka na precizan način, kao i to ko bi trebalo da pokrije ove gubitke.

Slika 3.10 Gubici u prenosu i distribuciji u toku 2007. godine

3.6 AKTIVNOSTI NA ODREĐIVANJU TARIFA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU

Tarifna reforma predstavlja jednu od osnovnih aktivnosti u pravcu strateških ciljeva razvoja elektro-energetskog sektora. Uvođenje novog tarifnog sistema koji odražava realne troškove, uz ostale aktivnosti je opisana u sledećim zakonima: članovi 45 do 48 zakona o energetsom regulatoru br. 2004/9, odredbe pravilnika o pravilima obračuna tarifa u elektro-energetskom sektoru (pravilnik o cenama), kao i Tarifna metodologija za elektro-energetski sektor.

Slika 3.11 Pristup građevinskih blokova za dozvoljene troškove

Tarifna metodologija se zasniva na pravilima datim u zakonu o energetsom regulatoru i ona je razvijena imajući u vidu: pokrivanje razumnih troškova funkcionisanja i održavanja i povraćaj troškova finansiranja opreme (kapitalni troškovi).

Sprovođenjem načela tarifne metodologije, godišnji dozvoljeni prihodi se računaju prema modelu "građevinskih blokova", prikazanom na dijagramu na slici 3.11.

3.6.1 STRUKTURA MALOPRODAJNIH TARIFA

Maloprodajne tarife za krajnje potrošače predstavljaju kombinaciju tarifa za snabdevanje i tarifa za korišćenje distributivnog sistema. Bilo koja od maloprodajnih tarifa sastoji se od elemenata koji odražavaju troškove i koji mogu da budu izmereni ili koji sadrže jednu ili više klasa troškova.

Maloprodajne tarife obuhvataju:

Energetske tarife, izražene u €/kWh, sa različitim stopama, koje se primenjuju u sezoni zima/leto i dan/noć. Ove tarife obuhvataju varijabilne troškove snabdevanja (troškove goriva, proizvodnje i troškove uvoza energije).

Opšti troškovi energije predstavljaju zbir odobrenih troškova operatora tržišta (OT) i troškova operatora sistema (OS) raspodeljeni na nekvalifikovane potrošače i opšti troškovi za kupovinu energije umanjeni za deo koji se smatra da se odnosi na zahteve (angažovana snaga).

Za ostale potrošače, raspodeljeni troškovi zahteva dodaju se tarifama za energiju obračunatim kao u gornjem tekstu. Komponenta kapaciteta troškova za kupovinu energije dodaje se energetske tarifama koje se koriste u višoj sezoni (zima i leto). Komponenta kapaciteta tarifa za korišćenje prenosnog sistema (KPS) i korišćenje distributivnog sistema (KDS) dodaje se energetskej tarifi koja se primenjuje u svim perioima.

Za potrošače koji su domaćinstva (kategorije 5-6) urađene su dve izmene, kao u nastavku¹:

- Da bi se zadržao postojeći odnos između perioda niže i više tarife koji je dva prema jedan (doneta je odluka za povećanje prilagođavanja), tarife za višu i nižu sezonu se preračunavaju na način da odnos između dva perioda u svakoj sezoni ponovo ostane dva prema jedan.
- Usvojena je struktura sa tri bloka za potrošače koji su domaćinstva

Tarife za reaktivnu energiju za potrošače u kategorijama 1-3 se izračunavaju kao:

- Tarife za reaktivnu energiju, za velike potrošače sa prilagođenim merenjem (izraženi u €/kVArh). Tarife za reaktivnu energiju pokrivaju troškove obezbeđivanja reaktivne energije.

Prvo razmatranje tarifa za električnu energiju (RET 1) donelo je niz izmena u poređenju sa prethodnom strukturom maloprodajne tarife.

■ **Fiksne tarife za potrošače**

Fiksne tarife izražene u €/potrošač/mesečno, koriste se za pokrivanje troškova snabdevanja koji se odnose na: očitavanje brojila, fakturisanje, naplatu, informacione usluge (kao što je promocija energetske efikasnosti) i druge operativne troškove.

■ **Tarife zahteva za angažovanom snagom**

Tarife za angažovanu snagu za potrošače u kategorijama 0-3 (veliki industrijski i komercijalni potrošači) su troškovi koji su nastali zbog ispunjavanja zahteva za

¹ Postoji i novi pravilnik za pretvaranje krajnjih tarifa za dva perioda i dve sezone u jednu tarifu za jednu sezonu i jedan period za potrošače sa jednotarifnim brojilom.

maksimalnom snagom (KW) za potrošače na svim funkcionalnim nivoima proizvodnje, prenosa i distribucije.

- Tarife za zahteve za snagom za potrošače sa mernim mestom (izražene u €/kW i primenljive na zahteve za snagom) obračunavaju se u toku vršnog opterećenja svakog meseca. Ova tarifa pokriva troškove (fiksne) snabdevanja nastalih zbog zahteva za snagom u toku vršnog opterećenja (obezbeđivanje mrežnih i proizvodnih kapaciteta)

■ **Tarife za korišćenje prenosnog sistema**

RUE je osim određivanja maloprodajnih tarifa, odredio i tarife za korišćenje sistema prenosa:

- Tarifa za kapacitete (infrastruktura), koja pokriva troškove investicija, održavanja celokupne opreme mreže, direktne operativne troškove sistema OPS-a, koji uključuju kancelarije, osoblje, hardver, softver, troškove nabavke pomoćnih usluga i energije za pokrivanje gubitaka u mreži.
- Svi korisnici sistema koji koriste usluge operatora sistema, treba da doprinosu pokrivanju direktnih troškova operatora sistema. Dakle, proizvođači i potrošači koji koriste mrežu plaćaju za korišćenje prenosnog sistema u cilju nadoknade ovih troškova.
- Tarife operatora tržišta pokrivaju troškove KOPST D.D. – koji igra ulogu OT. Tarifa se obračunava kao ukupan trošak koji se odnosi na OT, podeljen na količinu očekivane energije koja treba da uđe u prenosni sistem iz kosovskih izvora i koja izlazi iz prenosnog sistema u svim tačkama, da bi dali jednu tarifu izraženu u €/kWh. I tarife operatora tržišta plaćaju proizvođači i snabdevači.

3.6.2 PRIKAZ PROCESA ODOBRAVANJA TARIFA

Kao što je definisano u Tarifnoj metodologiji i Pravilniku o cenama, analiza tarifa je obuhvatila trogodišnji period pri prvoj analizi, a u narednim analizama biće urađena za petogodišnji period. Trenutni analizirani vremenski periodi najpre definišu dozvoljene prihode za svaku godinu posebno, na osnovu kojih energetska preduzeća za svaku godinu konkurišu za nove tarife. Pošto je u slučaju Kosova urađena prva analiza u skladu sa sadašnjim zakonskim propisima koje je usvojila Skupština Kosova, zato je ova analiza pokrila trogodišnji vremenski period, i to 2007-2009.

Dozvoljeni prihodi obračunati kao trošak troškovnih budžetskih linija u parametri koje prati RUE, pošto se oni utvrđuju u toku obračuna tarifa, a RUE je zainteresovan da te troškovne budžetske linije budu iskazane u parametrima koji treba da obezbede stabilnost u snabdevanju električnom energijom u budućnosti. Ovo treba uraditi vodeći računa da se obezbedi finansijska baza za poboljšanje kvaliteta usluga.

Pošto je u toku analize dozvoljenih prihoda obračun troškova urađen prema licenciranim aktivnostima, odnosno proizvodnji (koji uključuju i troškove snabdevanja lignitom), prenosu, distribuciji i snabdevanju, tada je stvorena baza razdvojenih tarifa i na taj način oni postaju kontrolisani. Dodeljeni troškovi prema aktivnostima i razdvojenim tarifama su bolje kontrolisani i obuhvataju granice koje se mogu odrediti i KEK-u D.D. i KOPST-u D.D., koje su važne u toku analize rezultata i za preduzimanje efikasnih mera za njihovo poboljšanje.

Dozvoljeni prihodi su takođe određeni na osnovu rezultata i prati ih RUE u toku celog perioda. 21. decembra 2006. godine RUE je objavio odluku o dozvoljenim prihodima KEK-a D.D. i KOPST-a D.D. U obzir su uzeti značajni komentari, sugestije i dodatni podaci koji su primljeni od strane vlade u vezi dozvoljenih prihoda: subvencije, pomoć socijalnim slučajevima, investicije (PIP), od 12. septembra 2006 do 20. decembra 2006.

3.6.3 PROCES I RASPORED USVAJANJA REGULISANIH TARIFA

Koristeći odobrene dozvoljene prihode, RUE je u saradnji sa međunarodnim konsultantima pripremio raspored analize i usvajanja tarifa zasnovanih na odgovarajućim propisima. Analiza cena počela je davanjem javnog obaveštenja 24. januara 2007. godine.

Podaci koji su od ključne važnosti za proces analize i usvajanja tarifa u 2007. godini su:

23. februara 2007. godine zahtev KEK-a D.D. i KOPST-a D.D. na osnovu inputa koje je preliminarno odobrio Bord RUE 21. decembra 2006. godine.

15. marta 2007. godine RUE je odlučio da odobri maloprodajne tarife za KEK D.D. i tarife za prenos za KOPST D.D.

Objavljivanje odluka RUE o maloprodajnim tarifama za KEK D.D. i tarifi za prenos za KOPST D.D. na internet stranici je izvršeno 15. marta 2007. godine.

19. marta 2007. godine, RUE je obavestio zainteresovane strane o zahtevima KEK-a D.D. i KOPST-a D.D., dok je saopštenje za medije RUE dao 28. marta 2007. godine.

Posle usvajanja ovih odluka, zahtevano je da KEK D.D. i KOPST D.D. izvrše reviziju na osnovu novih informacija koje sugerišu da dozvoljeni prihodi mogu da budu manji od onih koje je zahtevalo svako energetska preduzeće za 2007. godinu.

25. aprila 2007. godine KEK D.D. i KOPST D.D. su podneli službeni zahtev RUE za izmenom preliminarne odluke o dozvoljenim prihodima. Revidirana vrednost u zahtevima KEK-a D.D. i KOPST-a D.D. bila je za oko 5% niža od vrednosti preliminarno odobrenih inputa, ispunjavanjem originalnog zahteva koji je podneo KEK D.D. 19. februara 2007. godine. U ovom slučaju, od više zainteresovanih strana, bilo je

puno pitanja u vezi sa tarifnom strukturom u kontekstu angažovanja KEK-a D.D. da se transformiše u komercijalno orijentisano preduzeće sa ciljem poboljšanja merenja, fakturisanja i naplate električne energije.

7. maja 2007. godine Bord RUE je doneo odluku kojom je odlučio da ponovo uzme u razmatranje preliminarne odluke u vezi sa nivoom dozvoljenih inputa za KEK D.D. i KOPST D.D., i pozvao je preduzeća da predlože i podnesu RUE ažurirane maloprodajne tarife i tarife za prenos, da bi ih razmotrio Bord RUE kao deo procesa preispitivanja.

Na osnovu odredbi važećih propisa i usvojenih odluka Borda RUE, KEK D.D. je 10. maja podneo:

- Zahtev za revidiranje tarife KEK-a D.D. Snabdevanje – maloprodajna tarifa
- Zahtev za revidiranje tarife KEK D.D. Distribucija, korišćenje distributivne mreže.

Na osnovu revidiranih godišnjih prihoda KOPST D.D je podneo zahtev za revidiranje tarife za svoje tri jedinice 10. maja: Operator prenosa, Operator sistema i Operator tržišta.

31. maja 2007. godine Bord RUE je preispitao i doneo odluku o zahtevima KEK-a D.D. i KOPST-a D.D. u vezi sa smanjivanjem njihovih dozvoljenih inputa, i u skladu sa tim usvojio maloprodajne tarife za električnu energiju za KEK D.D. i tarife za prenos za KOPST D.D..²

10. oktobra 2007. godine dato je obaveštenje o drugom utvrđivanju tarifa za električnu energiju (ShTE2) i data su pravila i rokovi za podnošenje zahteva od strane KEK-a D.D. i KOPST-a D.D. za tarife za 2008. godinu. Obaveštenje je objavljeno na internet stranici RUE.

RUE je u toku procesa analiziranja zahteva za tarife poseban značaj dao učestvovanju javnosti i uzimanju u obzir njihovih komentara. Ovaj proces je obuhvatio: objavljivanje ključnih dokumenata na internet stranici, održavanje javnih sastanaka, direktne razgovore sa zainteresovanim stranama, sa licenciranim subjektima, predstavnicima vlade i parlamenta, kao i potrošača.

3.6.4 REZULTATI PRIMENE NOVIH TARIFA I IZMENE U ODNOSU NA POSTOJEĆE

Analiza revidiranog zahteva KEK-a D.D. koju je obavila RUE konstatovala je da su predložene tarife u skladu sa revidiranim dozvoljenim prihodima, ali predložena

² Regulator je u procesu preispitivanja tarifa samo primenio pravo operatora na revidirane prihode ne menjajući niti kršeći odluku donetu 15. marta 2007. godine.

struktura nije potpuno saglasna sa pravilima donetim u procesu analize, posle čega je predstavljen njen konačni nacrt na koji KEK D.D nije imao primedbi posle argumenata koje je izložio RUE.

Utvrđivanje tarifa za preživljavanje

Dozvoljeni prihodi su bili osnov za zahtev KEK D.D. i KOPST D.D. za nove tarife. Prirodno, KEK D.D. je na osnovu propisa imao slobodu da dizajnira tarife čiji predstavljeni dizajn ne sme da premaši dozvoljeni iznos inputa.

Proces tarifnih reformi je uzeo u obzir i potrošače sa niskim prihodima, a to je urađeno uvođenjem "bloka tarifa" ("tarifa za preživljavanje").

Tri odobrena bloka potrošnje su:

<200kWh/mesečno – predstavlja proračun koji vrši RUE u pogledu minimalnih potreba za električnom energijom za potrošače koji ne koriste električnu energiju za grejanje, kojima se utrošena energija obračunava prema najnižoj tarifi koja iznosi 70% od srednje tarife za domaćinstva.

201-600kWh/mesečno – predstavlja proračun koji vrši RUE za racionalne potrebe za električnom energijom za potrošače koji koriste električnu energiju za grejanje, kojima se utrošena energija obračunava prema tarifi čija je vrednost 90% od srednje tarife za domaćinstva.

>600/kWh/mesečno – obračunava se prema najvišoj tarifi za pokrivanje bilo kojeg nedostajućeg prihoda, između onih koji se pokrivaju prema srednjoj tarifi za domaćinstva koja su potrošači na malo i onih koji su obuhvaćeni u prethodna dva bloka.

Tab. 3.10. Procenat konzuma i potrošnja energije prema nivoima potrošnje (blok tarifa)

Potrošači koji su domaćinstva 0.4 kV	Dvotarifna brojala 0	Jednotarifna brojala 0	Bez brojala 0	Konzum prema bolkovima (%)	Konzum prema blokovima MWh
Prvi blok	14110	2354	1144	34	490693
Drugi blok	20999	3453	2607	39	560980
Treći blok	20452	3316	348	27	385886

Subvencije dobijene iz Kosovskog konsolidovanog budžeta za KEK D.D. za 2007. godine su sledeće:

- Za kupovinu električne energije (uvoz) za 2007. godinu izdvojeno je 12.9 miliona evra;
- Za primaocce socijalne pomoći za 2007. godinu izdvojeno je 4.5 miliona evra;

- Odobreni netehnički gubici za 2007. godinu su 21%;

Glavni cilj – smanjivanje netehničkih gubitaka je povezano i sa drugim pravilnicima koje je sada usvojio RUE, kao na primer: Pravilnik o opštim uslovima za snabdevanje energijom, Pravilnik o isključivanju potrošača, Pravilnik o postupcima o rešavanju sporova itd. koji u slučajevima pravilne primene moraju da dovedu do smanjivanja ovih gubitaka.

Rezultati

Novе tarife se primenjuju od 1. maja 2007. godine, a srednje tarife za potrošače koji su domaćinstva i za sve ostale potrošače su na istom nivou kao i stare tarife, ali imaju novu strukturu u odnosu na tarife koje su važile do 1. maja 2007. godine, i one su date u donjem tekstu:

Tab. 3.11 Maloprodajne tarife koje je usvojio RUE i koje primenjuje KOPST D.D od 1. maja 2007.

Tarfina grupa	Naponski nivo snabdevanja	Tarifni element	Jedinica	Period u toku dana (a)	Odobreno	
					Visoka sezona	Niska sezona
					1. okt - 31 mart	1 april - 30 sept.
0	110kV	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		34,00	
		Angažovana snaga	€/kW		519,00	519,00
		Aktivna energija (P), od koje:	€/kWh	Viša tarifa	6,03	1,78
			€/kWh	Niža tarifa	2,50	1,47
		Reaktivna energija (Q)	€/kVArh			
1	35kV	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		30,00	
		Angažovana snaga	€/kW		540,00	540,00
		Aktivna energija (P), od koje:	€/kWh	Viša tarifa	6,30	2,73
			€/kWh	Niža tarifa	3,33	2,47
		Reaktivna energija (Q)	€/kVArh		0,04	0,04
2	10kV	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		34,00	
		Angažovana snaga	€/kW		466,00	466,00
		Aktivna energija (P), od koje:	€/kWh	Viša tarifa	7,07	3,15
			€/kWh	Niža tarifa	3,81	2,87
		Reaktivna energija (Q)	€/kVArh		0,32	0,32
3	0.4kV Kategorija I (potrošači sa troškom za reaktivnu)	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		29,00	
		Angažovana snaga	€/kW		270,00	270,00
		Aktivna energija (P), od koje:	€/kWh	Viša tarifa	7,85	4,36
			€/kWh	Niža tarifa	4,95	4,11
		Reaktivna energija (Q)	€/kVArh		1,53	1,53
4	0.4kV Kategorija II	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		34,00	
		Angažovana snaga	€/kW			
		Aktivna energija (P)	€/kWh	Jedinstvena tarifa	9,68	6,26
			€/kWh	Viša tarifa	11,64	7,63
			€/kWh	Niža tarifa	5,82	3,81
5	0.4kV merenje 2-tarifno (2-vrednosti) domaćinstvo (e)	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		24,00	
		Aktivna energija (P), za konzum:				
		<200 kWh/mesečno (Prvi blok)	€/kW		0,00	0,00
		200-600 kWh/mesečno (Drugi blok)	€/kW		0,00	0,00
		>600 kWh/mesečno (Treći blok)	€/kW		0,00	0,00
		Aktivna energija (P), za konzum:	€/kWh	Viša tarifa	4,42	3,17
			€/kWh	Niža tarifa	2,21	1,58
			€/kWh	Viša tarifa	5,97	4,28
			€/kWh	Niža tarifa	2,99	2,14
			€/kWh	Viša tarifa	8,67	6,21
€/kWh	Niža tarifa		4,33	3,11		
6	0.4kV merenje 1-tarifno (1-vrednost) domaćinstvo (e)	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		24,00	
		Aktivna energija (P), za konzum:				
		<200 kWh/ mesečno (Prvi blok)	€/kW		0,00	0,00
		200-600 kWh/ mesečno (Drugi blok)	€/kW		0,00	0,00
		>600 kWh/ mesečno (Treći blok)	€/kW		0,00	0,00
		Aktivna energija (P), za konzum:	€/kWh	Jedinstvena tarifa	3,94	2,82
			€/kWh	Jedinstvena tarifa	5,32	3,81
			€/kWh	Jedinstvena tarifa	7,72	5,53
7	0.4kV (domaćinstvo bez merenja)	Procenjena potrošnja <400kWh/mesečno	€/potrošač/mesečno		20,00	
		Procenjena potrošnja 400-800kWh/mesečno	€/potrošač/mesečno		36,00	
		Procenjena potrošnja >800kWh/mesečno	€/potrošač/mesečno		61,00	
8	Javno osvetljenje	Fiksna tarifa potrošača	€/potrošač/godišnje		34,00	
		>600 kWh/mesečno (Treći blok)	€/kWh	Jedinstvena tarifa	7,82	7,82

a Gornje tarife važe od 07:00-22:00 u toku zimske sezone i od 08:00-23:00 u toku letnje sezone;

Godišnji izveštaj za 2007

- b Potrošači koji su registrovani kao socijalni slučajevi plaćaju prema nultoj stopi do nivoa koji odobri vlada
 c Potrošači koji plaćaju potrošenu reaktivnu energiju iznad dozvoljene, $\cos \varphi=0.95$

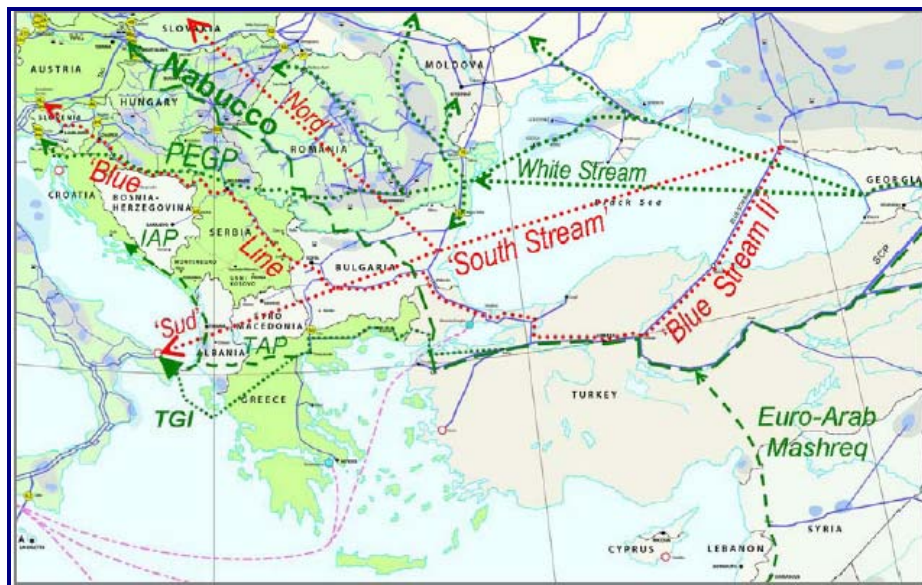
Tab. 3. 12 Tarife KOPST D.D. koje se primenjuju od 1. maja 2007. godine

Tarifa	Jedinica	Odobrena tarifa
Tarifa za mrežu		
400/200 kV	EUR/kW/it ^a	3,025
110 kV	EUR/kW/it ^b	6,792
Tarifa za operatora sistema	EURc/MWh	0,849
Tarifa za operatora tržišta	EURc/MWh	0,014

- a Primenjuju se za prosečna potraživanja u vreme pet vršnih potraživanja sistema u toku godine. Samo snabdevačima je dozvoljeno ovo opterećenje.
 b Obuvata opterećenje na 400/220 kV

3.7 SEKTOR GASA NA KOSOVU

Na osnovu zakona o energetsom regulatoru br. 2004/9, poglavlje 3, član 15, nadležnosti Regulatornog ureda za energiju protežu se i na sektor gasa. Dokument Energetska strategija Kosova za period 2005-2015 predviđa da Kosovo kao izvor energije ima i gas. Poznata je činjenica da Kosovo nema izvore gasa, ali se očekuje da gas bude prisutan na Kosovu kao rezultat regionalnih investicija u gasovod koji povezuje izvore gasa u Kaspiskom regionu i Rusiji sa zapadnim zemljama. Koji će krak gasovoda proći kroz Kosovo, zavisi od regionalnih dešavanja, odnosno od uticaja geopolitičkih interesa.

Slika 3.12 Moguće trase gasovoda

Izvor dokumenta: "Base map: GIE; routes: public announcements and press releases." (Osnovna mapa: GIE; pravci: javna objave i saopštenja za štampu)

RUE je imajući u vidu svoje odgovornosti po pitanju izrade (pripreme) regulatornog okvira za gas aktivno učestvovao u radu na regionalnim susretima u vezi pitanja gasa. Tako je u toku 2007. godine učestvovao na sastanku radne grupe za gas, koja je organ Energetskog sporazuma jugoistočne Evrope i doprineo izradi dokumenta "Analitički izveštaj o gasu, Regulatorni odbor energetske zajednice, Radna grupa za gas", 24. septembar 2007. (ECRB South East Europe-Gas Survey Gas Working Group-draft), zatim dokumenta "Regulativa za investicije u novu gasnu infrastrukturu, Energetska zajednica jugoistočne Evrope 2006-2007 ("New Gas Infrastructure Investment Regulation"), itd.

Slika 3.13 Koncept Energetske zajednice u vezi gasovodnog prstena u regionalnom kontekstu

Izvor dokumenta "Base map from WinGas GmbH. © Verlag Gluckhauf GmbH, Essen 2006, with Energy Community gas transmission ring pipeline indicative route overlay by ECA." – (Osnovna mapa iz WinGas GmbH. © Verlag Gluckhauf GmbH, Essen 2006, sa pregledom pravca prenosnog gasovodnog prstena Energetske zajednice iz ECA)

U toku 2007. godine završena je i studija za potrebe Energetskog sporazuma jugoistočne Evrope pod nazivom "Studija gasifikacije jugoistočne Evrope", Izveštaj br. 17102007. Ovu studiju je uradila konsultantska britanska firma i finansirali su je Svetska banka i Nemačka banka KfW. Cilj studije bio je identifikacija međugranične gasne infrastrukture koja će biti izvodljiva i ekonomična, kao i finansijski aspekti itd. Studija takođe analizira i daje predloge za izradu zakonodavne i institucionalne problematike u vezi sa finansiranjem i realizacijom projekata gasne infrastrukture. Studija analizira snabdevanje gasom iz ruskih i kaspjskih izvora, kao i iz drugih mogućih izvora, prihvatajući da će gasovodne cevi proći kroz Tursku i druge tranzitne

zemlje (uključujući i TPG – tečni prirodni gas). Ona procenjuje troškove mogućeg snabdevanja i gasifikacije u devet tržišta gasom u jugoistočnoj Evropi: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Rumunija i Srbija. Sastavljači studije su boravili u poseti Kosovu pri čemu su stupili u kontakt sa službenicima MER-a i RUE.

Kao ograničavajući faktor izrade regulatornog okvira za gas na Kosovu bilo je, a i dalje je, nepostojanje zakona o gasu. Kao hitan zadatak pred Kosovo se postavlja usvajanje tog zakona, koji će omogućiti izradu regulatornog okvira za gas. Svi dokumenti koje je izradila grupa za gas, izveštaji i studije Energetskog sporazuma jugoistočne Evrope mogu da se pronađu na internet stranici sekretarijata: www.energy-community.org.

3.8 SEKTOR CENTRALNOG GREJANJA

3.8.1 PREGLED DEŠAVANJA U SEKTORU CENTRALNOG GREJANJA

Slično kao i u protekloj godini, sektor centralnog grejanja na Kosovu nije zabeležio nikakvo vidljivo povećanje i ostaje veoma mali u poređenju sa predviđenim zahtevima za grejanjem na Kosovu, i pokriva oko 5% ukupnih zahteva za grejanjem. Sektor je ograničen na samo četiri kompanije/preduzeća za centralno grejanje koja pokrivaju Prištinu, Đakovicu, Mitrovicu i Zvečan, pri čemu je njihova imovina pod nadzorom i upravom KPA.

2007. godina je druga godina od kako kompanije za centralno grejanje (KCG) Termokos i Đakovica funkcionišu kao korporacije, posle procesa korporizacije/transformacije u deoničarsko društvo krajem 2005. godine. Ove dve kompanije su još u procesu realizacije korporacijske uprave i ostvarivanja ciljeva za uspešno funkcionisanje na komercijalnoj osnovi. I pored svih pozitivnih dešavanja u tom pravcu, ove kompanije ipak ne funkcionišu kao samoizdržavajući i profitabilni poslovni subjekti, i kao posledica i dalje zavise od subvencija iz Konsolidovanog budžeta Kosova.

Za razliku od KCG Termokos i Đakovica, preduzeća za centralno grejanje (PCG) Termomit i Zvečan i dalje su komunalna preduzeća u Mitrovici, odnosno Zvečanu.

3.8.2 UČINAK KOMPANIJA CENTRALNOG GREJANJA

Sektor centralnog grejanja na Kosovu ima četiri sistema za centralno grejanje u Prištini, Đakovici, Mitrovici i Zvečanu, koja uglavnom snabdevaju grejanjem gradske zone u opštinama o kojima je reč.

■ Potrošnja goriva i proizvodnja toplote

Proizvodnja toplote vrši se u centralnim toplanama opremljenim kotlovima, koje uglavnom koriste mazut i u manjoj meri naftu (dizel) koji se uvoze po tržišnim cenama, uz dodatak “premijske” za pokrivanje troškova snabdevača.

U donjem delu je prikazana količina potrošenog goriva i njegova nabavna cena u toku grejne sezone 2006/2007, prema podacima koje su podnele KCG

Tab. 3.13: Potrošnja derivata i srednja nabavna cena za grejnu sezonu 2006/2007

Kompanija -sistem CG	Mazut		Nafta (Dizeli)	
	Potrošnja (tona)	Srednja kupovna cena – uračunat PDV (€/tona)	Potrošnja (lita)	Srednja kupovna cena – uračunat PDV (€/litar)
TERMOKOS - Priština	11.910,67	294,09	NP	NP
CG Đakovica	1.612,12	293,6	NP	NP
TERMOMIT - Mirovica	NP	NP	NP	NP
CG ZVEČAN	NP	NP	NP	NP
Ukupno u sektoru CG	13.522,79	NP	NP	NP

NP – Nije primenljivo (ili nije na raspolaganju)

Oprema za proizvodnju toplote u KCG Termokos sastoji se od glavne toplane kapaciteta 120 MW – dva kotla na mazut kapaciteta od po 58 MW, kotla za sopstveno snabdevanje kapaciteta 4 MW, kao i rezervnog kapaciteta – jednog kotla na mazut od 29 MW (nije u funkciji). Pomoćna toplana u krugu univerzitetske bolnice sastoji se od dva kotla na naftu ukupnog kapaciteta 14 MW – svaki od kotlova ima kapacitet od 7 MW.

Toplana KCG Đakovica ima dva kotla na mazut od kojih je jedan kapaciteta 20 MW, dok je drugi kapaciteta 18.6 MW, koji zajedno daju ukupan kapacitet od 38.6 MW. Kotao kapaciteta 18.6 MW je van funkcije.

Proizvodni kapaciteti PCG Termomit iz Mitrovice čine glavna toplana opremljena samo jednim kotlom koji je u funkciji nominalnog kapaciteta 9.3 MW i toplana u bolničkom centru koja ima tri mala kotla ukupnog kapaciteta 7.6 MW.

U PCG Zvečan, proizvodnja toplote vrši se u toplani ukupnog kapaciteta 1.6 MW – dva kotla na naftu (dizel) od po 800 kW.

Distribucija grejanja

Zajednička karakteristika svih sistema centralnog grejanja na Kosovu je to što se njihova distributivna mreža sastoji od primarne mreže koja se prostire do tačke napajanja podstanice i sekundarne mreže koja se prostire od tačke napajanja podstanice do krajnjeg korisnika.

Distributivna mreža KCG Termokos je dugačka oko 29 km, sa kapacitetom od oko 300 MW koja je predimenzionirana. Integralni deo distributivne mreže je i pumpna stanica i izmenjivač toplote koji se nalazi na Sunčanom bregu i 250 podstanica koje su tačke razdvajanja primarne i sekundarne mreže.

Godišnji izveštaj za 2007

Distributivna mreža KCG Đakovica prostire se u dužini od 16 km, od čega su 4 km nove cevi postavljene 2001. godine, i oko 4 km mreže koja je proširena 2006. i 2007. godine. Sastavni deo ove mreže su i oko 160 podstanica koje su tačke razdvajanja primarne i sekundarne mreže. Merači potrošnje grejanja su instalirani u 42 podstanice.

Sistem centralnog grejanja u Mitrovici sastoji se praktično od dve odvojene distributivne mreže. Glavni deo mreže je povezan sa glavnom toplanom, dok je drugi deo povezan toplanom u bolničkom centru. Ukupna dužina distributivne mreže je oko 4.5 km. Postoji oko 20 podstanica za snabdevanje grejanjem, od kojih nijedna nije opremljena meraćima.

Sistem centralnog grejanja u Zvečanu ima jednu malu distributivnu mrežu ukupne dužine 0.8 km.

Pregled tehničkih karakteristika sistema centralnog grejanja, kao i podaci o proizvodnji i snabdevanju prikazani su u donjoj tabeli.

Tab. 3.14: Tehničke karakteristike sistema centralnog grejanja

Kompanija(mesto)	Instalirani kapacitet [MW]	Operativni kapacitet[MW]	Distributivna mreža		Proizvodnja grejanja [MWh/god]	Snabdevanje grejanje u podstanicama potrošača [MWh/god]
			Dužina mreže [km]	Br. Podstanica	Sezona 2006/07	Sezona 2006/07
TERMOKOS - (Priština)	2 x 58 = 116	2 x 58 = 116				
	1 x 29 = 29	2 x 7 = 14	29	250	122.058	91.43
	2 x 7 = 14	1 x 4 = 4				
	1 x 4 = 4					
Podsuma	163	134	29	250	122.058	91.43
CG ĐAKOVICA	1 x 20 = 20	1 x 20 = 20	16	160	18.217	10.937
	1 x 18.6 = 18.6					
Podsuma	38,6	20	16	160	18.217	10.937
TERMOMIT(Mitrovica)	1 x 9.3 = 9.3	1 x 9.3 = 9.3				
	2 x 3.3 = 6.6	2 x 3.3 = 6.6	4,5	20	NP	NP
	1 x 1.0 = 1.0	1 x 1.0 = 1.0				
Podsuma	16,9	16,9	4,5	20	NP	NP
CG ZVEČAN	2 x 0.8 = 1.6	2 x 0.8 = 1.6	0,8	NP	NP	NP
Podsuma	1,6	1,6	0,8	NP	NP	NP
Ukupno	220,1	172,5	50,3	430	140.275	102.367

NP – nije primenljivo (ili nije na raspolaganju)

■ Pitanja u vezi sa potrošačima

Služba za snabdevanje

Stvarna površina koju grejanjem snabdeva Termokos, za dve grupe potrošača iznosi oko 1,008,915 m² – odnos između grupa potrošača koji su domaćinstva i komercijalnih potrošača i institucija je 62%-38%. Termokos ukupno snabdeva oko 12,100 potrošača: 11,540 domaćinstava i 560 komercijalnih potrošača i institucija.

Ukupna procenjena površina koju grejanjem snabdeva CG Đakovica iznosi oko 127,700 m², koja obuhvata potrošače koji su domaćinstva i komercijalni potrošači i institucije u odnosu koji iznosi oko 48% - 52 %.

Termomit grejanjem snabdeva dve grupe potrošača, domaćinstva i komercijalne potrošače i institucije. Zbog lošeg stanja mreže i sekundarnog sistema, domaćinstva u toku prethodne godine nisu snabdevana grejanjem. Površina komercijalnih potrošača koja je snabdevana grejanjem procenjuje se na oko 27,100 m².

Površina koja se snabdeva grejanjem u Zvečanu obuhvata samo grupu komercijalnih potrošača koja se procenjuje na oko 8,900 m².

Fakturisanje i naplata

Napredak u pravcu realizacije ciljeva u vezi sa efikasnim fakturisanjem i rastom naplate predstavlja najveći problem koji i u 2007. godini nije pokazao poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu.

Fakturisanje se i dalje vrši u skladu sa procenjenim grejnim površinama za svakog potrošača (po kvadratnom metru) zbog nepostojanja brojila (merača) isporučene toplote. Kada se radi o fakturama uočene su poteškoće u smislu nepostizanja planiranog nivoa fakturisanja zbog umanjenja u računima za dane bez grejanja zbog kvarova u sistemu (toplana, mreža) i nedostatka goriva, kao i zbog nedovoljnog grejanja kao posledice curenja tople vode u distributivnom sistemu. Uticaj na nepostizanje adekvatnog nivoa fakturisanja ima i nedostatak ažuriranja i nedovoljna tačnost baze podataka potrošača.

Procenjena srednja stopa naplate za sektor centralnog grejanja je i dalje mala i iznosi oko 39.5% za sezonu 2006/2007, što ipak predstavlja povećanje za 4.5% u poređenju sa sezonom 2005/2006.

Tab. 3.15 Stopa naplate u kompanijama za centralno grejanje na Kosovu za sezonu 2006/07

Grejna sezona 2006/2007	Grejna površina	Tarifa [€/m ²]	Fakturisano (uklj. PDV) [€]	Naplata	Stopa naplate
	[m ²]			[€]	[%]
CGTermokos Priština					
Domaćinstva	630.083	0,79	2.775.666	532.937	19,2
Komerc. i instituc.	387.832	0,95	2.235.670	1.337.201	59,8
Ukupno	1.008.915		5.011.336	1.870.138	37,3
CG Đakovica					
Domaćinstva	61.4	0,87	315.601	68.996	21,9
Komerc. i instituc.	66.3	1,26	502.217	277.925	55,3
Ukupno	127.7	-	817.818	346.921	42,4
CGTermomit Mitrovica					
Domaćinstva	0	NP	NP	NP	NP
Komerc. i instituc.	27.1	1,3	NP	NP	NP
Ukupno	27.1		NP	NP	NP
CG Zvečan					
Domaćinstva	0	NP	NP	NP	NP
Komerc. i instituc.	8.889	1,23	NP	NP	NP

NP – nije primenljivo (ili nije na raspolaganju)

Niska naplata računa je uzrokovana nizom različitih faktora. Neki od ovih faktora su direktno povezani a kompanijama za centralno grejanje, kao što su: nezadovoljavajuća proizvodnja i snabdevanje, slabe usluge prema potrošačima i neefikasno fakturisanje i naplata.

Ostali faktori u vezi sa opštom ekonomskom situacijom i prihodima stanovništva su mogućnost i želja za plaćanjem, nepostojanje stambene administracije i nedovoljne zakonske mere za tretiranje pitanja neplaćanja računa od strane potrošača. U donjoj tabeli su prikazani podaci o grejnim površinama, tarifama, fakturisanju i naplati respektivnih kompanija za centralno grejanje.

3.8.3 ODREĐIVANJE CENA CENTRALNOG GREJANJA ZA GREJNU SEZONU 2007/2008

■ Zakonski i regulatorni okvir za određivanje cena centralnog grejanja

U skladu sa primarnim zakonodavstvom, članovi 46, 47, 48 zakona o energetskom regulatoru, RUE je ovlašćen za izradu tarifne metodologije i usvajanje tarifa u regulisanom energetskom sektoru.

Ovde je dat niz opštih načela kao što su načelo racionalnosti i nediskriminacije prema kojima energetska preduzeća treba da vrate sve obrazložene troškove koji uključuju i razuman povraćaj svojih investicija.

Sektor centralnog grejanja na Kosovu u prenosu i distribuciji grejanja je klasifikovan kao prirodni monopol, pošto u proizvodnji toplote i snabdevanju toplotom ipak ne postoji nikakva konkurencija. Stoga, tarife za centralno grejanje podležu određivanju od strane RUE.

U skladu sa zakonskim obavezama i svojim nadležnostima, RUE je 11. juna 2007. godine objavio početak analize cena centralnog grejanja za grejnu sezonu 2007/2008, čiji je glavni cilj stvarna procena finansijskih i tehničkih informacija koje su podnele KCG, na način da tarife centralnog grejanja odražavaju realne troškove.

U vezi sa ovim, RUE je usvojio dva uputstva:

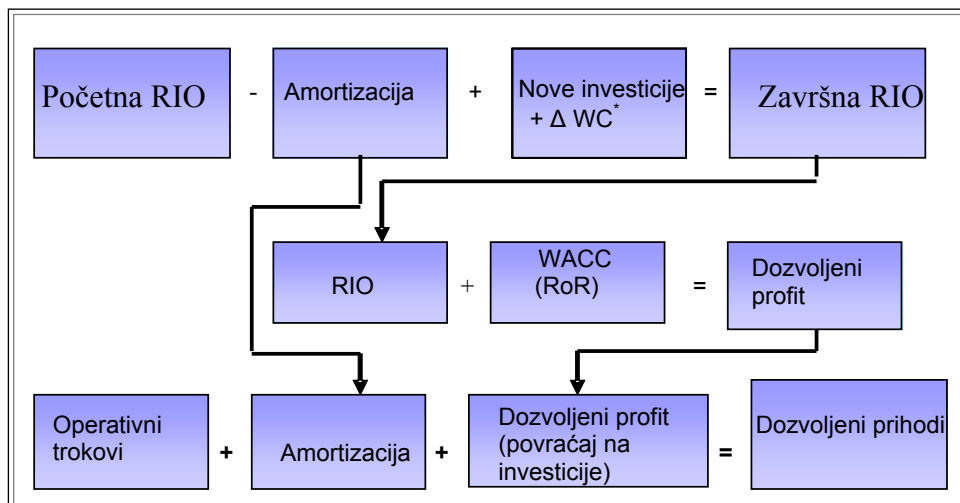
- Privremeno uputstvo I_04_2007 za regulatorno izveštavanje preduzeća centralnog grejanja
- Privremeno uputstvo I_05_2007 o principima obračuna tarifa i cena u sektoru centralnog grejanja na Kosovu za grejnu sezonu 2007/2008.

Tarifna metodologija

Za formulisanje/obračun tarifa i cena primenjuje se metodologija stope povraćaja (SP), poznata kao trošak plus.

SP Metodologija definiše dozvoljene troškove koji treba da budu vraćeni kao i razuman profit koji treba da dobiju KCG, i koji se računa prema odobrenim stopama povraćaja (SP) na Regulatornu imovinsku osnovu (RIO).

Šematski prikazano, SP metodologija izgleda kao na sledećoj slici:

Slika 3.14 Šema obračuna dozvoljenih prihoda prema SP metodologiji
* ΔWC: Promene u radnom kapitalu

■ Proces određivanja cena

RUE je na vreme počeo sa pripremanja, putem usvajanja i objavljivanja uputstava i drugih relevantnih dokumenata. Pored toga, održani su informacioni sastanci i druga međusobna komunikacija sa KCG i zainteresovanim stranama koje učestvuju u sektoru centralnog grejanja, sa ciljem objašnjavanja i tumačenja uputstava i glavnih aspekata procesa određivanja cena.

U skladu sa postupcima sadržanim u gore pomenutim uputstvima, proces određivanja cena počinje podnošenjem regulatornih izveštaja RUE praćenih zahtevom kompanija za centralno grejanje za određivanje tarifa. Treba naglasiti da su kao i prethodnih godina, regulatorni izveštaj i zahtev za određivanje tarifa koje su podneli KCG Termokos i Đakovica imali nedostatke, dok PCG Termomit – Mitrovica i PCG Zvečan nisu podneli regulatorni izveštaj i tarifni zahtev.

Proces određivanja cena za sezonu 2007/08 sadržao je sledeće glavne faze:

- Usklađivanje dozvoljenih prihoda na osnovu razlike između projektovanih prihoda za prethodnu grejnu sezonu (2006/2007) i stvarno realizovanih prihoda u toj sezoni;
- Utvrđivanje dozvoljenih prihoda na osnovu predviđenih informacija i podataka koji su dostavljeni sa tarifnim zahtevom za grejnu sezonu 2007/08;
- Obračun tarifa na osnovu dozvoljenih prihoda i tarifnog predloga koje podležu konačnom usvajanju od strane RUE.

Kao posledica gore pomenutih faza, RUE je doneo sledeće dokumente:

- Usklađivanje za KCG Termokos i Đakovica, praćeno sveobuhvatnim regulatornim izveštajem za svaku od KCG koji predstavljaju dodatak utvrđivanju usklađivanja;
- Odluke o odobravanju dozvoljenih prihoda za KCG Termokos i KCG Đakovica, praćene su sveobuhvatnim regulatornim izveštajem u vidu detaljnog dodatka sa respektivnim odlukama o dozvoljenim приходima.

Utvrđivanje dozvoljenih prihoda se uglavnom sastoji iz sledećeg:

- Procena i utvrđivanje dozvoljenih operativnih troškova;
- Procena i utvrđivanje stope amortizacije;
- Utvrđivanje dozvoljenog povraćaja na RIO, gde spada: i) utvrđivanje RIO i ii) obračun PPCK i dozvoljenog profita;
- Usklađivanje koje je zasnovano na razlici između projektovanih i stvarnih prihoda za prethodu sezonu.

Treba naglasiti da je utvrđivanje dozvoljenih prihoda bilo osnov za završni obračun tarifa i podnošenje predloga za tarife od strane kompanija za centralno grejanje na konačno usvajanje od strane RUE.

Odluke RUE o usvajanju tarifnih normi praćene odgovarajućim dodacima prikazuju završetak procesa utvrđivanja cena centralnog grejanja za sezonu.

Tab. 3.16a Prikaz tarifa za kompanije za centralno grejanje na Kosovu – grejna sezona 2007/2008

A. TARIFE ZA GREJANJE ZA POTROŠAČE BEZ MERENJA			
KOMPANIJA CG	Komponente tarifa	Doaćinstva m² mesečno	Komerc. i instituc. pom² mesečno
CG TERMOKOS D.D.	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	€ 0,11	€ 0,13
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	€ 0,68	€ 0,82
CG ĐAKOVICA D.D.	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	€ 0,18	€ 0,22
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	€ 0,67	€ 1,01
JKP STANDARD / JCG TERMOMIT	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	NP	€ 0,25
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	NP	€ 1,05
JKP ZVEČAN	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	NP	€ 0,10
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	NP	€ 1,13

B. TARIFE ZA GREJANJE ZA POTROŠAČE SA MERENJEM		
KOMPANIJA CG	Komponente tarifa	Doaćinstva m² mesečno
CG TERMOKOS D.D.	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	€ 0,11
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	€ 0,68
CG ĐAKOVICA D.D.	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	€ 0,18
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	€ 0,67
JKP STANDARD / JCG TERMOMIT	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	NP
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	NP
JKP ZVEČAN	Ugovoreni kapacitet grejanja (fiksna komp.)	NP
	Isporučeno grejanje (varijab. komp.)	NP

NP – nije primenljivo (ili nije na raspolaganju)

U tabeli 3.16 prikazane su tarife za centralno grejanje za grejnu sezonu 2007/08 za svaku KCG/PCG.

Kao što je gore pomenuto, PCG Termomit iz Mitrovice i PCG Zvečan nisu podnele tarfne zahteve za sezonu 2007/08. RUE je smatrao da u odsustvu zahteva i uz uzimanje u obzir poznatih objektivnih okolnosti, primeni iste tarife koje je RUE odobrio za grejnu sezonu 2006/07.

Sprovođenje primene tarifa za sezonu 2007/2008

RUE kontinuirano pažljivo prati sprovođenje tarifa putem redovnih sastanaka i kontakata sa KCG. Glavni aspekti praćenja su: realizacija planiranog fakturisanja, naplata računa od potrošača, uticaj tarifa na stopu naplate, kao i količinu i kvalitet isporučene toplote.

RUE pored toga ohrabruje KCG da pređu sa “normativnih tarifa” na “tarifu utrošene energije” koliko je god to moguće, naglašavajući da “tarifa utrošene energije” zasnovana na stvarnoj merenoj potrošnji grejanja ide u korist podsticaja potrošačima da štede toplotnu energiju i koriste je prema svojim potrebama, kao i realnom fakturisanju, tj. Potrošačima se fakturiše samo utrošena energija, što bi moglo da

poveća stopu naplate. Šta više, uvođenje "tarife utrošene energije" biće zakonski zahtev koji proizilazi iz zakona o centralnom grejanju, koji čeka na službeno objavljivanje.

3.9 AKTIVNOSTI OKO DALJEG RAZVOJA PROJEKTA KOSOVO -C

"Projekat tehničke pomoći energija iz lignita" (skraćeno TPPEL) koji podržava Svetska banka i kojim upravlja Upravni odbor projekta (UOP) pod rukovodstvom Ministarstva energetike i rudarstva nastavio je sa aktivnostima u toku 2007. godine u ispunjavanju sledećih ciljeva projekta:

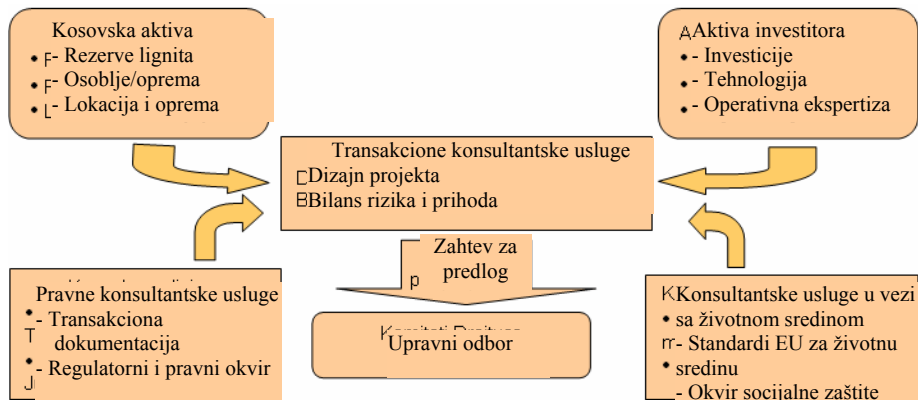
- Pomoć PIS da ojačaju politički, pravni i regulatorni okvir koji pogoduje novim investicijama u energetsom sektoru; razvoj drugih političkih, pravnih i regulatornih instrumenata u energetsom sektoru u skladu sa dobrom međunarodnom praksom i razvoj tehničke pomoći za organizaciju ponuda i pregovora čiji je rezultat finansijski završetak investicija.
- Pomoć PIS u pogledu pilot transakcije za privlačenje privatnih investicija za izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju električne energije iz lignita, vođeno principima očuvanja životne sredine i socijalne održivosti;

Podaci oko organizacije funkcionisanja kancelarije projekta i do sada preduzetih akcija su dati u Godišnjem izveštaju RUE za 2006. godinu. Predstavnici RUE su redovno učestvovali na sastancima koje je u toku 2007. godine organizovao UOP i davali vredne komentare u vezi svih dešavanja povezanih sa projektom.

U toku 2007. godine Kancelarija projekta je preduzela čitav niz aktivnosti u skladu sa vremenskim dijagramom razvoja projekta: ugovaranje konsultantskih usluga za transakcije, pravnih i regulatornih konsultantskih usluga, konsultantskih usluga za životnu sredinu i socijalna pitanja, a takođe su nastavljene i aktivnosti na osnivanju i izgradnji kapaciteta kancelarije projekta, pribavljanju informacija i primedbi koje su važne za razvoj projekta.

Konsultantske usluge projektu u toku 2007. godine su na prvom mestu pomogle UOP TPPEL da uradi sledeće:

- Razmatranje strukture tržišta, pravne strukture i životne sredine i predlaganje mera za olakšavanje ili omogućavanje izvršenja transakcija;
- Izrada finansijskog modela investicija na osnovu analize opcija i korišćenja preporuka u vezi sa užim spiskom kvalifikovanih ponuđača.

Slika 3 15 Uloga konsultanata u razvoju projekata

Savetnici na projektu su u toku 2007. godine napravili dokument Početni nacrt gijagnostičkog izveštaja, koji predstavlja studiju u vezi životne sredine i socijalnih pitanja itd. U ovom dokumentu opisano je postojeće stanje u sferi zakonodavstva, tržišta, regulisanja, socijalnih pitanja i životne sredine.

UOP je u toku 2007. godine usvojio sledeće dokumente: Priručnik o radu, Kodeks ponašanja i Etički kodeks, itd. U Priručniku o radu na projektu dati su principi, postupci i pravila za sprovođenje tehničke pomoći za dobijanje energije iz lignita, napravljena je osnova i iskorišćena veza sa čitavim nizom drugih bitnih dokumenata kao što su: sporazum o finansiranju i izradi dokumenta o proceni projekta, godišnji plan rada koji proizilazi iz plana realizacije projekta, upustvo Svetske banke u vezi sa pribavljanjem finansijskih sredstava putem zajmova. Kodeks ponašanja i Etički kodeks imaju za cilj: izradu priručnika za predstavnike Ministarstva energetike i rudarstva, Odbora projekta PTPEL i Kancelarije projekta (KP) koji učestvuju u poslovnom procesu koji sadrži elemente u vezi aktivnosti nabavke u bilo kojoj fazi i na bilo kom nivou inputa, direktno ili indirektno. Za rad UOP u vezi projekta Kosovo –C dodatne informacije mogu da se dobiju u Kancelariji projekta tehničke pomoći energija za lignit (www.lpi-ks.com).

ZAŠTITA POTROŠAČA

4.1 ZAKONSKI I REGULATORNI OSNOV

Prema članu 15.2 g) zakona o energetsom regulatoru, Regulatorni ured za energiju je nadležan za sve sporove između potrošača i energetskih preduzeća, operatora sistema i preduzeća, kao i između dva preduzeća. Na osnovu član 17 zakona o energetsom regulatoru, Regulatorni ured za energiju može da donosi postupke za rešavanje sporova u energetsom sektoru koji obuhvataju zahteve:

- a) potrošača protiv nosilaca licenci koji se odnose na pružene usluge;
- b) nosioca licence protiv drugog nosioca licence koji se odnose na obavljanje licenciranih aktivnosti;
- c) koji se odnose na pitanja trećih strana i prenosa, distribucije električne energije, ili mreže prirodnog gasa, kao i međugraničnog prenosa električne enrgije i prirodnog gasa.

Bord Regulatornog ureda za energiju u skladu sa ovlašćenjima iz člana 17.1 zakona o energetsom regulatoru na sastanku održanom 17. januara 2006. godine usvojio je Pravilnik o postupku rešavanja sporova u energetsom sektoru.

Pravilnik o postupku rešavanja sporova u energetsom sektoru definiše obaveze nosilaca licenci, RUE i potrošača kako da podnose, primaju, registruju, procesuišu i rešavaju zahteve potrošača. Svako licencirano preduzeće je obavezno da u skladu sa ovim pravilnikom pripremi unutrašnje postupke za rešavanje sporova sa potrošačima. Pravilnik o postupku rešavanja sporova u energetsom sektoru utvrđuje uslove i postupke u vezi sa rešavanjem sporova na način koji:

- a) obezbeđuje mogućnost transparentnog i nediskriminatornog obavljanja energetskih aktivnosti na Kosovu;
- b) štiti potrošače putem promocije transparentnog i otvorenog pristupa informacijama koje se odnose na rešavanje zahteva potrošača i rešavanje sporova;
- c) rešava sporove između potrošača i snabdevača, kao i između energetskih preduzeća;
- d) obezbeđuje ravnopravan i nediskriminišući tretman svih potrošača na Kosovu u vezi sa njihovim pravima i obavezama u vezi sa energetskim uslugama.

OZP je odgovorno za obezbeđivanje primene propisa o zaštiti potrošača u energetsom sektoru na Kosovu. Predsedavajući OZP ima mandat da donosi **odluke** u vezi zahteva koji dolaze od potrošača koji su domaćinstva i da daje **preporuke** Bordu

RUE u vezi zahteva ostalih potrošača (komercijalni, institucije, industrija itd.). Ovo odeljenje koje je popunjeno osobljem u martu 2005. godine ima mandat i obavezu koji se odnose na zaštitu potrošača.

4.2 ZAHTEVI I AKTIVNOSTI U VEZI REŠAVANJA SPOROVA

Na osnovu odredbi Pravilnika o postupku rešavanja sporova u energetskom sektoru, u toku ove godine OZP je registrovalo 115 zahteva potrošača u registar zahteva. U tabeli 4.1 prikazani su zahtevi prema vremenu pristizanja u RUE i njihovoj prirodi.

Tab. 4.1. Broj zahteva koje je registrovalo OZP u toku 2007. godine

	Neovlašćeno korišćenje	PEP (Taksa zar RTK)	Paušalno fakturisanje bez merenja	Kazne za isključenje	Prenos duga	Netačno očitavanje	Socijalni slučajevi	Ostalo	Ukupno
Januar	1	1	1	0	1	1	0	1	6
Februar	0	0	1	4	0	0	0	1	6
Mart	1	1	1	2	0	0	0	2	7
April	3	0	0	0	0	0	0	3	6
Maj	3	2	1	1	0	1	0	5	13
Jun	4	1	2	1	3	0	0	2	13
Jul	5	4	3	0	3	0	4	1	20
Avgust	1	0	1	0	0	0	0	4	6
Septembar	0	3	0	2	2	0	2	1	10
Oktobar	0	3	0	2	1	0	0	1	7
Novembar	3	1	1	1	3	2	0	0	11
Decembar	2	1	0	1	0	1	0	5	10
Ukupno	23	17	11	14	13	5	6	26	115

Zahtevi koje je registrovalo OZP su različite vrste: neovlašćeno korišćenje, fakturisanje bez merenja ("paušalno"), pretplata za RTK, kazne za isključenje, prenos duga, netačno očitavanje/fakturisanje, socijalni slučajevi itd.

Iz tabele 4.1 zahteva koje je registrovalo OZP RUE vidi se da se najveći broj zahteva potrošača odnosi na neovlašćeno korišćenje, na koje od ukupnog broja zahteva otpada oko 20%.

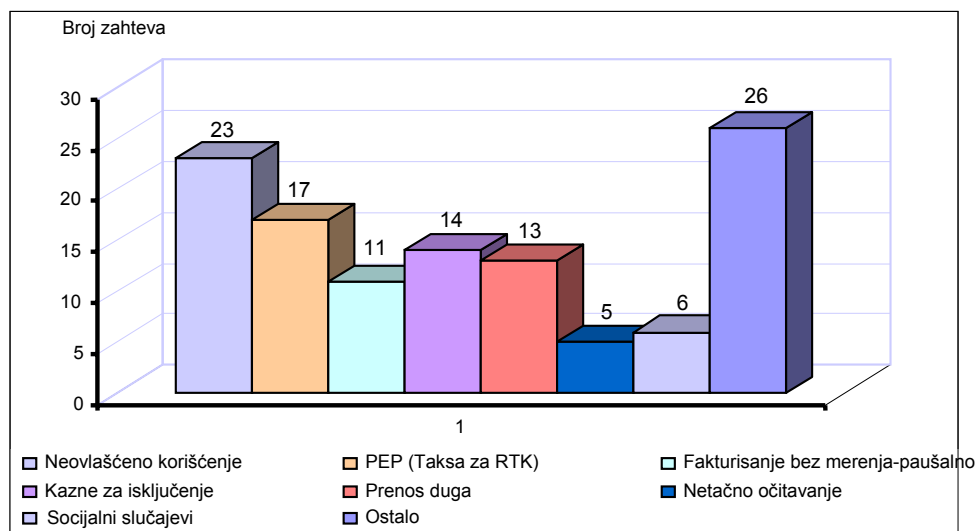
Neovlašćeno korišćenje je direktno povezano sa komercijalnim gubicima električne energije. Treba naglasiti da je analizom ovih zahteva utvrđeno puno propusta u procesu koji je vodio KEK, dok je broj rešenih zahteva do sada za ovakvu vrstu zahteva mali (6). RUE je zahtevao čvrst dokaz od KEK-a za argumentaciju neovlašćenog korišćenja energije.

Odluke OZP kao i Borda RUE zasnivaju se na činjenicama koje dostave strane. OZP zahteva da KEK dostavi sve dokaze za ove slučajeve i tačnu primenu važećeg zakonskog i regulatornog okvira, na način koji će da zaustavi i kazni potrošače koji neovlašćeno koriste energiju.

Plaćanje naknade za javnog emitera (taksa za RTK) je izazvala veliko nezadovoljstvo potrošača, pri čemu se ova taksa plaća preko računa za električnu energiju prema zakonu br. 02/L-47 za Radio televiziju Kosova, koji je usvojila Skupština Kosova. Ova taksa je deo računa za električnu energiju na osnovu ugovora između RTK i KEK-a. Većina potrošača se protivi plaćanju računa za električnu energiju zbog takse za RTK. OZP je dao objašnjenje potrošačima da je postupak KEK-a u skladu sa zakonom, ali je naglasio da će njihovo protivljenje dostaviti zakonodavcu. OZP kao sprovodilac zakonskog i regulatornog okvira postupao je u skladu sa zakonom br. 02/L47, pa su zbog toga svi zahteve takve prirode odbijeni.

KEK je 2007. godine preduzeo akciju za reviziju pasivnih potrošača, i kao rezultat te akcije izvršen je prenos dugova nekih pasivnih mernih tačaka na aktivne potrošače koji su korisnici objekata ili lokacija na kojima su se nalazile te pasivne merne tačke.

Veliki broj potrošača je osporio ovaj akt KEK-a obrazlažući da su to dugovi prethodnih vlasnika i usprotivili su se plaćanju ovog nameta. OZP je analiziralo svaki slučaj i tražilo dodatne dokaze od obe strane da bi zaključio predmet kako bi odluke OZP bile u skladu sa zakonom.

Slika 4.1. Grafički prikaz zahteva koje je registrovalo Odeljenje za zaštitu potrošača pri RKE

Od 115 registrovanih zahteva u OZP imamo:

- 86 zahteva domaćinstava;
- 28 zahteva komercijalnih potrošača;
- 1 zahtev industrijskog potrošača.

4.2.1 REŠAVANJE ZAHTEVA POTROŠAČA

OZP klasifikuje zahteve potrošača prema kategoriji na: zahteve domaćinstava, komercijalnih potrošača i industrijskih potrošača. Na osnovu člana 14.1 Pravilnika o postupku rešavanja sporova u energetskom sektoru, OZP posle prijema zahteva vrši njegovu registraciju, analizu, traži kompletiranje dokumentacije, vrši posete na terenu, traži od strana da iskoriste mogućnost rešavanja spora putem alternativnih rešenja spora (pregovori, posredovanje) i na kraju donosi odluku ili preporuku u skladu sa članom 14.3 i 14.5 u vezi sa zahtevom.

Tabela 4.2. Broj rešenih zahteva os strane OZP RUE u toku 2007. godine

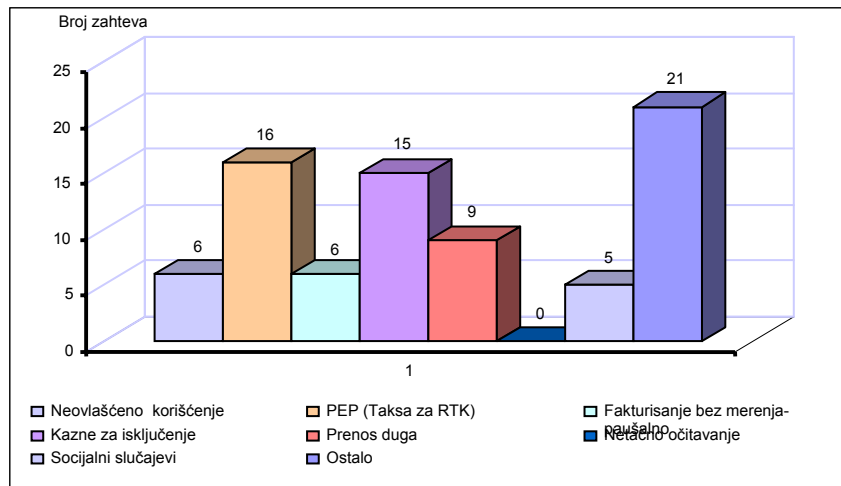
	Neovlašćeno korišćenje	PEP (Taksa zar RTK)	Paušalno fakturisanje bez merenja	Kazne za isključenje	Prenos duga	Netačno očitavanje	Socijalni slučajevi	Ostalo	Ukupno
Januar	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Februar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mart	1	1	0	1	0	0	0	0	3
April	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maj	0	1	0	1	0	0	0	2	4
Jun	0	2	1	4	0	0	0	1	8
Jul	0	0	1	1	0	0	0	1	3
Avgust	0	3	3	1	0	0	3	0	10
Septembar	0	1	0	1	2	0	1	6	11
Oktober	1	2	1	1	4	0	1	6	16
Novembar	1	3	0	1	1	0	0	0	6
Decembar	3	3	0	4	2	0	0	0	12
Ukupno	6	16	6	15	9	0	5	21	78

Odeljenje za zaštitu potrošača RUE je u toku 2007. godine uspelo da procesuiru i reši 78 zahteva potrošača različite prirode i kategorija potrošača. Za 75 rešenih zahteva u toku 2007. godine OZP je doneo:

- **41** odluku za domaćinstva,
- **15 preporuka/obaveštenja** za Bord RUE (13 za komercijalne potrošače, 2 za industrijske potrošače) posle čega je Bord doneo **odluke**,
- **19 odgovora** na zahteve koji se odnose na zahteve koji su stariji od 2004. godine. Ovi odgovori/ obaveštenja su zasnovana na članu 32.1 Pravilnika o postupku rešavanja sporova u energetskom sektoru koji kaže: "...da za sporove potrošača starije od 2004. godine, bez obzira na prirodu spora, Regulatorni ured za energiju nije nadležan za njihovo rešavanje, već jedino nadležni sud".
- **3 zahteva** potrošača su povučena iz OZP pošto su potrošači postigli sporazum sa KEK-om D.D.

U tabeli 4.2 prikazan je broj rešenih zahteva prema mesecima i vrsti zahteva. U koloni u kojoj su prikazani ostali zahtevi nalaze se zahtevi potrošača u vezi preopterećenja,

zahtevi za oproštaj dugova, zamenu brojila, zahteva da brojilo bude stavljeno u pasivan režim itd.

Slika 4.2. Grafički prikaz zahteva koje je rešilo OZP

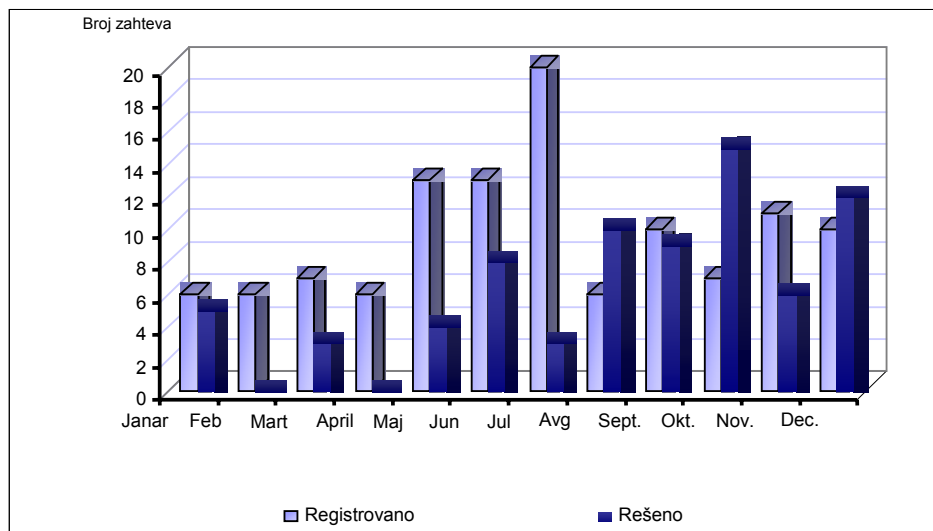
Treba napomenuti da je početkom 2007. godine bilo 22 nerešena zahteva iz 2006. godine. OZP je uspeo da reši 15 ovih zahteva u toku 2007. godine.

Tab. 4.3. Pregled registrovanih zahteva i onih koje je rešilo OZP RUE (godina 2007.)

	Registrovano	Rešeno	Nerešeno do kraja meseca
Decembar 2006			22
Januar	6	5	23
Februar	6	0	29
Mart	7	3	33
April	6	0	39
Maj	13	4	48
Jun	13	8	53
Jul	20	3	70
Avgust	6	10	66
Septembar	10	9	67
Oktobar	7	15	59
Novembar	11	6	64
Decembar	10	12	62
Ukupno	115	75	62

Nerešeni zahtevi (62) nalaze se u postupku kompletiranja relevantne dokumentacije i činjenica potrebnih za njihovo rešavanje, dok je za 15 zahteva počeo postupak

rešavanja putem sporazuma između KEK-a i potrošača, tako da se čeka postizanje sporazuma da bi se završili ovi predmeti.

Slika 4.3. Grafički prikaz registrovanih i rešenih zahteva od strane OZP RUE u toku 2007. godine

4.2.3 OSTALE AKTIVNOSTI OZP

Odeljenje za zaštitu potrošača je u toku 2007. godine dobilo pomoć u vidu međunarodne tehničke konsultantske pomoći za RUE koju je finansirala EAR. Kao rezultat te pomoći uređeno je sledećih pet izveštaja:

- Izveštaj o svesti potrošača
- Izveštaj o zastupljenosti potrošača
- Izveštaj o rešavanju sporova
- Izveštaj o kvalitetu usluga
- Izveštaj o ispunjavanju zahteva potrošača

Predstavnik OZP RUE u toku 2007. godine bio je član radne grupe u vezi sa Kampanjom podizanja javne svesti u cilju poboljšanja naplate i energetske efikasnosti koju finansira EAR, a koju realizuje jedna domaća kompanija. U toj radnoj grupi osim predstavnika RUE učestvovali su i predstavnici KEK-a D.D., Ministarstva energetike i rudarstva i Evropske agencije za rekonstrukciju. Kampanja podizanja javne svesti u cilju poboljšanja naplate i energetske efikasnosti počela je 15. marta 2007. godine, a završena je 15. avgusta 2007. godine. U toku ove kampanje korišćene su televizijske reklame, razne brošure, plakati postavljeni u raznim mestima na Kosovu, radio reklame, intervjui na radiju i puno drugih aktivnosti.

Odeljenje za zaštitu potrošača RUE organizovalo je kontinuirane sastanke sa predstavnicima KEK-a D.D. Na ovim sastancima razmatrana su pitanja zaštite potrošača kao i aktivnosti KEK-a na poboljšanju usluga koje se pružaju potrošačima.

SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA

Kosovo je potpisalo i ratifikovalo Sporazum o osnivanju energetske zajednice jugoistočne Evrope (SEZJE/ECTSEE-Energy Community Treaty of South East Europe) 2005. godine, čime je preuzelo obaveze da osnuje nacionalno tržište energije, kao i da učestvuje u izgradnji regionalnog tržišta energije. Obaveza RUE u ovom procesu je da rukovodi i koordinira regulatorne aktivnosti u sektoru električne energije, u sektoru prirodnog gasa i centralnog grejanja sa regionalnim regulatornim procesima.

5.1 SARADNJA SA DOMAĆIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA KAO I UČEŠĆE U RAZLIČITIM KOMISIJAMA

RUE je tokom 2007. godine na osnovu gore pomenutih odgovornosti i obaveza i zakona o energetskom regulatoru na Kosovu br. 2004/9, održao čitav niz radnih sastanaka sa ovlašćenim državnim institucijama i drugim domaćim i stranim institucijama i organizacijama koje rade na Kosovu, kao što su: Vlada, Skupština, parlamentarni odbori, ministarstva, energetska preduzeća: KEK, KOPST, Ibar-Lepenac, HC Beli Drim, Upravni odbor projekta Kosovo-C; donatori kao što su: USAID, Svetska banka, Nemačka banka KfW, EAR itd. Na ovim sastancima uglavnom su razmatrana pitanja koja su u oblasti zakonskih odgovornosti i obaveza RUE, kao što su donošenje tarifa, problematika izgradnje novih energetske kapaciteta, novi obnovljivi izvori, zaštita potrošača, dalja institucionalna podrška RUE itd.

Od kraja 2007. godine, RUE je pomagao MER-u na ažuriranju "Putne mape" (Road Map) koju je podneo Sekretarijat SEZJE sa novim napomenama i konkretnim planom aktivnosti za svaku kosovsku instituciju za 2008. godinu. Sekretarijat se nalazi u Beču i sve aktivnosti i izveštaji iz 2007. godine mogu da se pronađu na internet stranici: www.seenergy.org.

Predstavnici RUE bili su i članovi unutrašnje grupe MER za evropske integracije.

5.2 MEĐUNARODNA SARADNJA I UČESTVOVANJE NA SASTANCIMA ORGANIZOVANIM U OKVIRU SPORAZUMA O ENERGETSKOJ ZAJEDNICI JUGOISTOČNE EVROPE

RUE je u toku 2007. godine aktivno učestvovao u organima Sporazuma o energetskoj zajednici jugoistočne Evrope, najpre u regulatornim organima. Regulatorno energetsko telo SEZJE je Regulatorni odbor ((Energy Community Regulatory Board – ECRB), kojeg čine predstavnici nacionalnih regulatornih tela, predstavnici Evropske komisije i

kao pomoć jedan predstavnik regulatora Evropske unije (EU) i jedan predstavnik iz Regulatorne grupe UE za električnu energiju i gas (ERGEG).

■ **Regulatorni odbor SEZJE**

Regulatorni odbor SEZJE (RO SEZJE) zaseda u Atini. Prema planu rada, u toku 2007. godine zadaci RO SEZJE bili su: davanje saveta Ministarskom savetu SEZJE u vezi pitanja praćenja i rada elektro-energetskog sistema i regionalnog tržišta sa sugestijama za redovno funkcionisanje regionalnog tržišta, evidencija zakona i akata koji nisu usklađeni sa SEZJE, podsticanje saradnje između regulatora u cilju primene "acquis communautaire" u vezi energetske pitanja, prekogranični sporovi između nacionalnih operatera prenosa, direktan rad na zajedničkom tržištu električne energije i gasa, dalje otvaranje tržišta, recipročno priznavanje licenci u regionu, zauzimanje stava u vezi sa regionalnim bilansom, otvaranje kancelarije za aukciju za region jugoistočne Evrope, dok je u sektoru gasa urađen izveštaj "Regulativa za investicije u novu gasnu infrastrukturu energetske zajednice jugoistočne Evrope 2006-2007".

Regulatorni ured za energiju je u toku 2007. godine učestvovao u različitim grupama i komisijama koje su osnovane u okviru SEZJE kao što su: **radna grupa za električnu energiju, radna grupa za gas**, itd. takođe, predstavnici RUE su učestvovali u komisijama, okruglim stolovima i treninzima koje je organizovala ERRA (Energy Regulators Regional Association), kao što su grupa za pravna i regulatorna pitanja, komisija za licence i konkurenciju, tarife itd.

■ **Regionalno udruženje energetske regulatora** (Energy Regulators Regional Association -ERRA)

Ovu organizaciju su osnovali nezavisni energetske regulatori zemalja centralne i istočne Evrope, kao i najveći broj balkanskih zemalja. Ovo udruženje ima ukupno 22 redovna i 4 pridružena člana. Kosovo je zbog nerešenog političkog statusa pridruženi član. Regulatorno nacionalno udruženje SAD (National Association of Regulatory Utility Commissioners, USA) je takođe pridruženi član ovog udruženja. Udruženje ima četiri radne grupe: grupa za licence, za tarife, za pravno regulisanje i za evropske integracije. RUE ima predstavnika u svim ovim radnim grupama. Na inicijativu ERRA napravljena je matrica sa regionalnim regulatornim podacima, a RUE je aktivno radio sa ERRA na ovim aktivnostima.